

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11464

FAR BAGIN

L. Popik

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ל. פאפיק

פאר באג'ין

לידער
צום ציטעל סקריפט אוועק,
א פֿעלדענע (אזעל אינגעל)
פֿון געבירע. פֿאפיק

געגעבן 1982

פארלאג "אויס" פֿעלדענע פֿעלדענע פֿעלדענע פֿעלדענע

1

9

3

9

„Far Bagin“ of L. Popik,
Shechunat-Borochow, — Palestine
Copiryght by D. Pouchalnik
Beresteczko-Poland.

Printed in **Palestine**

דרוקעריי „ליגא“, רמת-גן
דפוס „ליגא“, רמת-גן

„ווי פינצטער סיאיז די נאָכט,
ווי ווייט צום אויפגיין פון דער זון...“
„די שוואַרצסטע שעה פון נאָכט
איז פאַר באַגין“.

היימישקייטן

ייד און היים

איך בין דאָרשטיק נאָך דיר, היים,
ווי די פאַרברענטע ליפּן פון דעם גייער
אין דעם מדבר-זאַמד פון דער פּאַרלאָזנקייט
לעכצט נאָך אַ טרונק — נאָך אַ באַפרייער...

איך בין דאָרשטיק נאָך דיר, היים,
ווי אַ חיה, אַ גערודפּטע, אין וואַלד
זוכט די שפורן צו איר היימאַטלעכער נאָרע,
אַנטרינען פון דער קויל, וואָס איר האַרץ שפּאַלט.

מיד האָבן דאָך אַזויפיל ווינקלען
געוואָרעמט דורך די טויזנטער פון יאָרן;
אַבער מיין היימגעפיל איז נישט געשטילט —
דורך אַל די יאָרן — קיינמאַל נישט געוואָרן.

און איך וויל אַרומנעמען מיט מיין געפיל
דאָס אַרט, דאָס שטיקל לאַנד,
ווי אַ פּאַרלאָרן קינד, דעם האַלדז פון מוטער
מיט ליפּנדיקער, ציטערדיקער האַנט.

און איך וויל זעצן זיך אין שאַטן פון אַ בוים,
און אויסשטרעקן די גלידער — אַט אַזוי — און רוען
און אויסטון זיך פון אַלע דאַגות און פון האַס,
און זאָלן צייטלאָז לויפּן זיך די שעהן.

און איך וויל אויסשטרעקן מיין רוקן צו דער זון
און זארגלאז לאזן זיך פון איר באשטראלן.
איך וויל פארגעסן אלע וועגן, וואס כ'האָב דורכגעשפּאַנט,
און יעדע עולה, ווי אַ שמוציק מלבוש פון מיין גוף זאל פאלן.

און איך וויל קושן יעדן שפּאַן פון אייגענער היים,
וואָס שטרעקט די אַרעמס, ווי אַ מאַמע מיר אַנטקעגן
און זאָגט: מיין זון, גענוג געוואַנדערט שוין,
רו זיך אויס פון אלע דיינע וועגן.

מיר וועגנבויער

די דרעמליקע שטילקייט פון באַרגיקער מדבר האָט זיך צעשאַלט
פון אונזערע קלעפּ. פון אונז נייע וועגן בויער.
מיר האָבן זיך אַריינגעריסן, אין גוף אין שטיינערנעם
זיך איינגעבויערט
מיט הענט צו אַרבעט גיריקע, צעוויגטע ווי אַ וואַלד.

ס'האָט זיך דער שטאַל אָן שטיין צעקלונגען. טראַג עס,
ווידערקול, אַריבער!

ס'האָט אויפגעכאַפט די פּוסטקייט זיך פון לעבעדיקן קול;
עס ברעקלען פעלזן זיך און פילן תּהומים אָן און גריבער,
און רייסן זיך אַראָפּ, דערגרייכן מוזן זיי דעם טאַל!

עס זינגען די גופים פון אַרבעט ס'מיפּולע ליד,
ווען דער רוקן איז ציטריק דעם שאַרף פון מקוש נאַכגעלאָפּן,
דאָס פנים מיט שוויסיקע פּערל האָט זיך צעבליט,
זינגען מוסקולן, ווען דער האַמער דעם שטיין האָט געטראָפּן.

ס'האט זון אַ ליכטיקע צום באַרג אונז שוין באַגלייט,
און גיין מיר זיכער דעם יונגען טאָג אַנטקעגן.
האַט דער טויט זריעה בלוטיקע צעווישן אונז געזייט
און פינף פאַר שעפּערישע הענט אַן שטיין פאַרקראַמפט געלעגן.

פאַר אונז איז אָבער נישט קיין צייט אויף אַבל, טרויער,
אפילו, ווען דער טויט איז אונזער אַ באַגלייטער.
מיר האַקן ווידער אינם באַרג, מיר וועגן-בויער,
ס'איז ווייט דער כביש ביז סוף — געאַרבעט ווייטער!

---

*

מיין הייזל אויף באַרגיקער הויך אַליין זיך געבויט.
אַן הילף פון אַ פרעמדן; אַליין זיך אַזוי אַפגעמיט.
ביי מיין ווינקעלע האָב איך אַ שאַטן פאַר מיין מידער הויט,
וואָס טריקנט זי פון שווייס און איך האָב ווי צו רין.

איז זומערנאַכט, דער הימל פינקלט דורך מיין פענצטער-ראַם
צו מיר אין שטוב, ווי רופן זאָל ער מיך אַרויס.
כ'זאָל עטעמען דעם חלל, הערן צו צום ווייטן רויש פון ים.

איך זען מיך מיט מיין רוקן צו מיין הויז,
איך וואָרט — איך האַרד. איך בין נישט מיד, ס'איז אויך נישט קיל.
ס'איז גוט צו זיצן אַט אַזוי און זאַפן איין אין זיך אַט דעם אַרום.
און דוכט זיך מיר, ווען כ'לייג זיך אַזוי שטיל אַנידער
מיט מיין אויער צו דר'ערד, הער איך דעם טיפן אַטעם פון דערוועלט.
און איך בלייב שטום.

*

עס בלענדט די ליכטיקייט, דער טאָג איז לויטער זון.
קיין ווינטל נישט — די היץ, זי ציטערט שטיל.
איך וואַנדער, — דער הוט פאַרדעקט דאָס פנים מיר —
איבער פעלדער זאַמדיקע, ס'איז ווייט נאָך ביזן ציל.

איך שפּאַן פאַרויס, ניט אַפּשטיין אין דעם וועג!
די זון באַדט מיך און טרוקנט מיר דעם שחוייס.
צעפלאַצט די ליפּן. די טוריע אופן אַקסל, — שווער.
אַ פאַרנעפּלטער דער מוח שאַפט איין באַגריף: ס'איז הייס.

איך גיי — דאָך ס'איז נאָך ווייט מיין שטוב:
דאָרט וואַרט אויף מיר אַ קילער אַרט און גרייט
אַ קאַלטער טוש און אַ זאַפטיק אַוונט-ברויט...
דער טאָג איז לויטער זון, עס בלענדט די ליכטיקייט.

רעמיניסצענצן

פרי אין מאַרגן. זוניק, קיל און מונטער.
מזרח-מאי: דער אַנהויב פון דעם ווינטער
ליגט פאַר מיר אַזוי צעלייגט,
רייכקייט פונ'ם ליכט און כלערליי פאַרבן
אַ שטייגן פון בערג ביזן הימל. און אַ ים האַט אַוועק זיך געלייגט.
אַט האַסטו טאָג און שוין וועט ער שקיעהדיק שטאַרבן
אין פלאַקער פון ימיקע כוואַליעס,
וואָס זענען באַגאַסן מיט גליענדיק קופּער און גאַלד.
און — וואָס וואַלסטו מער נאָך געוואַלט?

אַט דעקן די זאַמדן מיט יונגענקן גרין,
עס צייטיקט די פרי זיך צווישן די בלעטער.
עס שמייכלט אָפּער אַ געוואַשענע זון
צעווישן כמאַרקעלעך צעפליקט און צעשיטע...

דו קלערסט אַלץ פון מאַרגן, פון שפעטער.

אַ קעלט האָט דיך פּלוצים באַנומען,
אַ קעלט, ווי אויף פּויליש-האַרבסטיקע וועגן,
ווען עס טריפט אַזאַ דראַבנינקער רעגן
פון אַ הימל מיט גרויקייט פאַרנומען
און געוועזן איז ער — אַ בלויער...
אַ קעלט האָט פאַרכאַפט דיך, נישט טרויער.
און טרעטסט... דער מלבוש, ווי נאַס איז!
קיין פּאַדים איז מער אויסער וואָסער!
און דערצו נאָך אַ ווינטל אַ קילער
האַט דיר געבלאַזן אין רוקן.
און לידיק, דאַס פעלד ביי די זייטן
זעסט גאַרנישט, נאָר גרוי אין דער ווייטן
און צוריק, איז כדאי נישט צו קוקן.

אַ קעלט, ווי אַן אומעט אַנסופיק,
ווי וואַלסט זיצן אין פינצטערע שטובן,
אַן לאַדן, די פענצטער צעבראַכן
אין אַ הויז, וווּ אַליין ביסט פאַרבליבן
אין חושך, ווי אַן אויג אויסגעשטאַכן.
און עס יאָגן די ווינטן דורך לעכער
אַריין און אַרויס ווי די שדים.
דער דאָך איז מסתמא צעלעכערט,
ווייל עס קאַפעט אַראָפּ פונעם בוידעם.

איז טאָגיק, איז זוניק דער דרויסן,
איז פראַכט מיר צעלייגט רייך אין פאַרבן.
וואָס מאַרגן וועט זיין, בין איך אויסן,
מאַרגן, אַ פרייד אין דער וועלט וויל איך פילן,
זאָל אַ מענטש ווי אַ קינד זיך נאָך שפילן,
ר'זאָל פאַרגעסן אין האָס און אין הונגער,
די נשמה זאָל ווערן אים יונגער
און ניט בלוטיק גוססן און שטאַרבן.

מײן צרײַף

מײן הייזל, עס בלאַנקט נישט אַפער צווישן גרינעם,
עס איז נישט באַפּוצט מיט טעראַסן, וועראַנדן,
אַן שויבן. דורכן דעכל אין ווינטער וועט רינען...
עס שטייט זיך פאַריתומט אויף אַ בערגל פון זאַמדן.

אַרום, נישט פאַרצירט מיט קיין גאַרטן פול בלומען.
אַפילו די ווענט זענען אַרים, נישט פעסטע,
אויס ברעטלעך פיר ווענט זיך צוזאַמענגענומען.
דער דאָך איז פון פאַפע פון שוואַרצער, אַט זעסטו.

און שטייט זיך אין זונשיין אַשגרוילעך — גאַנץ אַפן
פאַר ווינטן און היץ און גליאיקע חמסינען.
אַ בוים פאַר אַ שאַטן? — האַסטו נישט געטראַפן.
די וואַנט ברענט ווי פייער נאָר וואָס אַנגעצונדן.

די לעכער פון הייזל די אַקאַרשט פאַריכטע,
די, זעסטו? — דאָס זענען זיין וואַנדערגעשיכטע.

ארבעטסלאזער אין דער מושבה

פון אונטער דער פארגליווערונג פון גרויען טאג
רייסן הייסע שטרעמען זיך. עס שוימט פארגאסן בלוט און זידט.
ווען אפילו ס'הענגען אפגעלאזן אקסלען, און די הענט, ווי מיד,
און פארמאטערט שארן פיס זיך, א טריט און נאך א טריט.
און נישט פון ארבעט שווערער, מען איז נישט אפגעפלאגט,

דאס דריקט אזוי דער וואלקן שווערער אויפן קארק.
דאס האט צעשריגן זיך די האפנונגסלאזיקייט אזא געוואלט.
אז דער אטעם ווערט פארקאפט, — „איך קאן נישט מער“, און באלד
ברעכן זיך די קני, אן אויסגעמאטערטער אין מיטן גאס מען פאלט;
ס'איז אויסגעלאשן ווי אן אויג דאס לעצטע קאנצעל פון גלויבן קארג.

ווייל — האלטן זיך אויף איבער וואסער דארף מען זיין געניט.
כוחות דארף מען האבן פעסטע, א שטארקן גוף, געזונד,
און אויף א ברויט, — א מטבע קלינגענדיק און רונד,
און נישט אין בוזעם, אנשטאט בטחון, אן אייטערדיקע ווונד.
א פארביטערטס טאפט אין פינצטערניש זיך דאס געמיט.

עס צעטרייסלט נאך די נאכט פון קוילן א געוואי,
כאפט מען אויף זיך לעבעדיק, ארויס! און נישט געטראכט!
און לאזן אויס פארביטערונג, ס'הארץ זיך פריי געמאכט
צום שונא, וואס ער ליערט, ווו אין שאטן פון דער נאכט,
דערנאכדעם קומט מען אויפגערעגט און אפגעשפאנט אזוי...

אין שטאט

צווישן הייזער פלייכע און שטומע
זיך אַרומגעדרייט,
ווי אַ ווינט אַ פּוסטער,
דער אַרבעטסלאָזער,
האַט צו אים דער נאַכמיטאַג,
דער שפּעטער,
אַט אַזוי געזאָגט:
„אַ, שוטה, וואָס דו ביסט!
דו האָפּסט און וואַרטסט — אומזיסט!
די שטיינערדיקע שורה פון דער גאַס,
זי לאַכט זיך אויס
מיט יעדן איינצל פּלאַנקנדיקן הויז,
יעדער שטאַק באַזונדער, מאַכט עס פון דיר שפּאַס“.

האַט ער אַ נייעם דריי געטון זיך און אַוועק,
אַראָפּ צום זאַמדיקן ברעג,
ווי כוואַליעס איילנדיק גיך,
טוליען און לאַשטשען און גלעטן
די שפורן פון טויזנטער פיס.
שיקט די זון שוין איר לעצטן גרוס —
איר גאַלדענעם פּלאַם:
זי טוקט זיך אין ים.
האַט דער אַרבעטסלאָזער צריק
אַ דריי געטאַן זיך מיטן פנים צו דער שטאַט,
און זע: אַט
די שויבן אַלע מיט פּלאַמיקן גאַלד אַ בלענד —
מתנה פון דער זון מיט פּולע הענד.

מיין ליד האט זיך צעזונגען

מיין ליד האט זיך צעזונגען איבער פארביק, רעשעדיקע גאסן,
פון פרישן גרין, א העלן געל און בלוטיקן רויט,
מיט א געבעט פון שווייגנדיקע, הונגעריקע מאסן,
פון א שטומען גומען, וואס ער ווארט אויף ברויט.

זינג מיין ליד, דאָס וואַיעריי פון מערדערס טויטנדיקע קוילן
אין א שטילער, דרעמלדיקער נאַכט.
און צעשריי זיך מיט א קול א הייזעריקן, הוילן:
דער טאָג מיט מתים בלוטיקע האָט אויפגעוואַכט.

צעזינג זיך ווילד, אַז הייזער טונקעלע אין אַלטשטאָט זאָלן הערן
מיט אַ טויט־געשריי און אַ געקוויטש פון שוואַרצן האָס.
איצט שטילער קלינג מיין ליד, עס שפרייט אַ דעק זיך פון
אַ טרויר אַ שווערן,
ווען אַ לוייה ציט זיך, דורך אונזערער אַ גאַס.

און צעפלאַטער זיך מיט הערצער ציטריקע אויף אַלע וועגן
פון דעם פאַרביק גרינענדיקן לאַנד.
ס'איז ווער אין אַ גרוב, ווער אונטער שטיין געלעגן...
אין פייף מיט קוילן פון אַ מערדערישער האַנד.

און דורך דעם קלאַגעדיק געבעט צו אַלאַ, שטייג אין דער נידער,
נעם מיט פון הונגעריקן דעם הילפלאַז שטילן קלאַנג,
ביי יענע, וואַרטנדיקע, אויסגעמוטשעט, אַרבעטסלאָזע גלידער
און זינג פון מזרח־לאַנד — אַ טרויער־געזאַנג.

די האנט

איבער בוים, איבער פעלד, איבער לאַנד,
צווישן פעלזן באַרגיקע, ווילד,
שפּרייזט אַ שפּיניקע האַנט.
די פינגער, שפּיניקע, פּיס,
די דלאַניע — אַ בויך פון אַ שפּין,
באַהאַרט און באַוואַקסן — אַ בילד
פון אַ גרויסער, האַריקער שפּין.
און שפּאַנט זי אַזוי אינעם טאַל,
געבראַכט אים אַ באַרגיקן גרוס.
ברענט אָפּ דאָס פעלד מיטאַמאַל;
פאַלן גרינע די ביימער, ווי טויט,
צעהאַקט זייער זאַפטיקן שטאַם.
און דער וואַלד האַט פייערדיק רויט
געשיקט צום הימל זיין פלאַם.
אין פינצטערער נאַכט האַט די האַנט
געלויערט ביים בליענדן ראַנד,
געהאַרכט און די אויגן געשפּיזט,
און איבער דעכער, בעטאַנענע ווענט
האַפן קוילן גענישטערט, געזוכט.
דאָס האַט די האַנט אָפּגעגרוסט,
ווען צוריק אין די בערג זיך געווענדט,
פאַרדעקט מיט דעם נאַכטישן טוך.

קומט צום דאָרף, ווי פאַרהאַרעוועטע לייט,
שלאָפן שווער פון טאַג-מי און האַרט,
רופט די האַנט דורכן טיר-ברעט און שרייט:
„קום, זע נאָר, וואָס דיך דאָ דערוואַרט.“

שפאנט ווייטער די האנט באַרג אַראָפּ,
פון וויינענדע קולות באַגלייט.
ביי דעם טיר-ברעט צעשפּאַלטן דער קאַפּ,
און בלוט-טייך לאַנגזאַם פאַרגייט.

פול בלוט אַנגעזויגן דעם בויך,
האַט פאַרוואַרפן נאָך פעדעם די שפּין.
שאַלט אַ שאַס דורך דער נאַכט אַזוי הויך!
ווי יאַגט זי, די קויל, וואַהין? ...

ביים אנהויב שמירה

ס'האַט אַוועקגעלייגט זיך אַ שמייכל אַ גאַלדענער איבער וואַלקנס,
זשמורעט אַ שטערנדל צעווישן אַ פּאַכיקן פּליגל.
טיפּ און לויטער איז דער קאַפּול איבערן קאַפּ.
ס'האַט אַן אַטעם געטון — ס'ציטערן די שפיצן פון די קיפּאַריסן,
אַ טרייסל אויפגעוועקט דעם טרוקענעם רויש פון עוקאַליפּט,
איז דורך מיט אַ דרעשטש פון ים ס'געקומענע ווינטל,
און ווייט, ביים אַנהויב פון בערג, לייכט זיך אַ דערפּל,
צוזאַמענגעטוליעטע קעסטלעך פון צינדערס,
העלע, באַשיינטע פון לעצטן שטראַל פון דער שקיעה.
אַ שלוח האַט אַוועקגעלייגט זיך איבער דער וועלט.
אַ טאַג, אַנגעפילט מיט מעשים, מיט אויפטו איז צייטיק
און גענוג — ס'איז זיינס שוין אַריבער, דאַרף אַפּגיין,
עס קומט אַן די צייט אַפּצורוען.
און שווערסט, אַז די רו האַט דעם פּליגל פון סאַמעט
צעלייגט ביי די זוימען פון אַלע פיר עקן פון וועלט.
ווייל — זעסט דאָך:
ס'האַט אַוועקגעלייגט זיך אַ שמייכל אַ גאַלדענער איבער וואַלקנס.

און אַ שטערנדל זשמורעט, אַ ליכטיקער אויגל צעווישן
דעם שוועבנדן פּאָך.

... הריגות, טייכן בלוטיקע? קאַשמאַרן-שגעונות, נישט מער
נאַר, ווי שקר!

אויפרייסן פון באַמבעס און אַ קנאַלן פון מערדערשע ביקסן?
זיי זענען אַן עכאַ פון אַן איבערגעשפּאַנטן נאַר חוש,
וואָס איז געוואָרן צערייצט פון געוואַלט און גיפטיק שפייענדן האָס,
און פאַרנעפלט געוואָרן פון אַ קאַכעדיק בלוטיקן רויש.
ס'איז שוין אַריבער... ס'איז אַלעס געוועזן:

קאַשמאַרן, שגעון און שקר.

די שלוח די בלוילעכע איבער די בערג.

די רה, וואָס צעלייגט זיך, ווי אַן אַטעם אַ טיפּער...

און האַרץ — ס'רעדט דאָס דער אָונט:

(עס פינטלט דער שטערן צעווישן דעם פּאַכיקן וואַלקן)

נישט מיט ברויזן פון שטורעם, נישט מיט צעטרײסלונג פון דונער
און בליץ.

דערציילט קוים רוישנד, אַ סוד — דעם אמת.

קעלניע און ביקס

די קעלניע ליגט פאַרזשאַווערט,

די ביקס איז גוט געפּוצט.

די ביקס אַ גוטער חבר —

קומט אַלע ווייל צונוק.

נאַר איינער נאַך, דער אַקער,

שניידט גלאַנציק דורך דאָס פעלד.

און אין אַ האַנט אַ שטאַרקער

האַט זיך די ביקס געשטעלט.

און וואַכט און היט פאַרזיכטיק,
ווייל אונטער בוים און שטיין
קאָן לויערן ווער... און טיכטיק
זיי, ביקס! העלפסט נאָר דיר אליין.

ווען דורך דער שטילער לאַנדשאַפט
אַ שאַס צעוואַיט זיך פויל,
מיטן חבר שליס באַקאַנטשאַפט
און ענטפער קויל אויף קויל.

די פעלזן ווערן רויטלעך,
די ערד ווערט אַנגעזאַפט
מיט בלוט פון ווונדן טויטלעך,
ווען ווער אַ קויל דערטאַפט.

און גופים איינגעשמירטע
איז שטויב, אין בלוט און האַס,
ליגן זיי, פאַרפירטע —
איז בערג — פון משוגעת.

און אין די לופטן פילט זיך
אַ בלוט־דאַרשט ווילד און בלינד,
האַלט איין און נישט געשטילט זיך
ווי אַ שטאַרקער אַסיען־ווינט.

די ביקס איז איצט אַ חבר, —
די צייט איז שוין אַזוי:
די קעלניע ליגט פאַרזשאַווערט,
וואַרט — חלומט פונעם בוי.

אויף ירושלימער וועג

אַ ווינט האָט אָן באַרג זיך געבייזערט,
דער טונקל געבראַכט האָט אַ קעלט.
אַ טעמפ קול רעדט שטיל און הייזעריק;
„יאִ־שאַבאַב, די ביקס אָנגעשטעלט!“

עס וויקלט די נאַכט אין אַ טונקל
דעם געשלענגלט אַספּאַלטענעם וועג.
די לויף האָט אַ ליכט איצט צעפינקלט,
אַ שאַס האָט אויפגעוועקט בערג.

אים האָבן געענטפערט אַ קראַכן
פון ראַוון אַרויס, אונטער שטיין.
און פייעריקע ביקסן לאַכן,
זיי ענטפערן בערג מיט געוויין.

די אויגן פון אויטאַ — לאַמטערן —
זיי טאַפן דעם וועג פון אַספּאַלט,
שוין וועט ער זיך איבערקערן
און ליגן אין אַפּגרונטן באַלד?

צי האָבן די קוילן געטראָפן?
וואָס שווייגט מען אין אויטאַ? ער פליט!
עס קלינגען די שויבן... אַנטלאָפן?
ניין, די מאַשין זי שטייט שוין שטיל...

באַשיטן זי קוילן — עס רעגנט,
עס האַגלט מיט מערדעריש פליי.

פאַרשטומט זענען פאַרגיקע וועגן
נאַכן עכאַ פון טויטלעך געשריי.

„קום, יוסוף, מיר האָבן געענדיקט ;
ס'ווערט שפעט שוין סיי ווי סיי.“
ס'האָבן פּערג זיי פאַרשלונגען ווי שטענדיק,
ביז עס ווייזט זיך אַ ליכט אויפסניי.

צום ברודערלעכן שכן

אַיעדע באַמבע איז נישט נאָר פון בלוט אַ שטראַם.
אַיעדער קנאַל פון ביקס, נישט נאָר אַ טויט־געשריי,
צווישן מיר און דיר וואַקסט טיפּער אַלץ דער תּהום.
ווען וועל איך קענען קוקן דיר אין ד'אויגן פריי ?

אַז צווישן אונז מיין ברודער־שכן אַ באַרג קרבנות ליגט,
אַ טייך אַ גאַנצער פּול מיט מענשן־בלוט.
די שנאָה בליצט פון אויג, אַ האַס אין האַלדז דיך שטיקט.
ווען קאָן צווישן דיר און מיר נאָך ווערן גוט ?

אַז יעדן טאָג וואַקסט טיפּער אַלץ דער ריס ;
טאָג איין טאָג אויס וואַקסט העכער אַלץ דער באַרג
פון גופים טויטע, דאָס מענשלעכע צעטרעטן מיט די פיס.
אַ ברידערלעך געפיל ? — דערשטיק, דערוואַרג !

זאָג, ווען וועט די האַנט, וואָס האַט דעם טויט געשיקט,
דאָס מויל, דאָס שווימיקע, וואָס האַט געשריגן : שטאַרב ! —
העלפּן, אַז דער תּהום זאָל ווערן איבערבריקט
און טרייסטן; אַ ווונד באַקומט אַ נאַרב.

*

עס שלאָפּט דאָס הויזגעזינד, די שעה איז שפּעט ;
דער נאַכט-לאָמפּ מיינער וואַכט — מיט אים מיין וויי,
אַ יעדן אַוונט פאַר מיין גיין צו בעט,
און שרומפּט מיין האַרץ, עס ראַנגלט מיט אַ שריי.

ווער ווייסט מיט וואָס דער מאַרגן אויף מיר וואַרט.
די גרעסטע פאַרויכט א קלייניקייט פארפאסט,
און איך ליג בלוטיק שוין — און גלייך פאַרשאַרט.
דאָס קומט אַזוי דער אומפאַרהאַפּטער גאַסט.

און איך בין שולדיק וואָס דער וועלט. נישט אַפּגעצאָלט
דעם חוב דעם גרויסן, כ'האַב אים נישט געדעקט.
איך וויל נישט גיין, כל זמן מיך דריקט די שולד.
כ'האַב אַלע אוצרות מיינע נישט אַנטפלעקט.

מיין מידן גוף כ'האַב אויסגעשטרעקט און בעט.
קומט גלייך און נאָגט דאָס מאַנענדיק געפיל,
ווער ווייסט, און אפשר מאַרגן שוין. — איך בעט
אין שפּעטער נאַכט אַריין — אַרום איז שטיל.

אנשים

די איבעריקטע צאל

ווי שאלעכץ נוצלאָזע און אויסגעשיטע,
געפאלענע אין מיטן וועג דאָ, שטערט זי;
וואַרפט מען זיך מיט פסולת דעם נישט־גוטן —
און יעדער איינער פון זיין שוועל איצט קערט זי.

דאָרט האָט מען געהייסן! און ווין האָט אייך פאַרטריבן,
אויף דער גרענעץ וואַלגערט איר זיך, קיינער וויל אייך האָבן!
האָט איר זיך איצט ביים ברעג פון דאָנאַו אויפגעקליבן
— ווי אַמאַל ביי בבלס וואַסערן — אין טרויער פאַרגראָבן.

נאָר איר טרויערט נישט. עפעס שווערערס דריקט אייך ווי אַ טרויער.
נישט איר האָט אויפגעהאַנגען אויף די צווייגן די צימבלען
און די פלייטן.

פאַר אייערע אויגן איז דער האַריזאָנט אַן אייזערנע מויער:
קיינער וויל אייך נישט און קיינער וועט אייך רעטן.

איז וואַרפן זיך אין וואַסער און — אַ סוף זאָל נעמען?
צי לייגן זיך אַנידער אַזוי הילפלאָז דאָ און וואַרטן
ביז עס שליסן זיך די אויגן אונטער מידע שווערע ברעמען
ביי דעם מוטנעם וואַסער — אויף דעם געלעגער האַרטן.

דאָך, עס קומט ווער! עס קומען היטלערס לייטן
און שלעפן אייך און טרייבן אייך און רייסן,
ווי אַמאַל נבוכדנצרס זעלנער פלעגן אייך באַגלייטן
אויף וועגן זאָמדיקע אין מדבר הייסן.

און פירן אייך אין גלות אויף לאַנגע, לאַנגע יאָרן.
ביז עס קומט די קוים דערוואָרטע שעה פון גאולה.
ס'איז איצט נישט קיין גלות, פיל ערגערס איז געוואָרן:
אַ צאָל אָן איבעריקע אָפּמעקן. ס'איז נישט קיין ווייטיקפולע

מענשן, צעשטערט אין זיי די לעצטע האַפּנונגס־פּונקט, —
אַלץ ביי זיי פאַרנומען, אַפילו מ'וואַנדערשטעקן!
דעם לעצטן הילף־געשריי אין טרערן און אין בלוט דערטרונקען!
נאָר אַ צאָל אָפּמעקן פון וועלטן־טאָול, נאָר אָפּמעקן.

היימפארלארענע

עס ווילט זיך נישט גלויבן — גאָר!
ס'איז מעלאַדראַמאַטיש די וואָר:
ס'איז נישט קיין צייטונגס־טעלעגראַמע,
נאָר די ווונדער־מעשה, וואָס דערציילט האָט אונז די מאַמע,
פון מכשפות ביזע און פון רוחות שלעכטע,
וואָס מאַטערן נפשות גוטע און גערעכטע:
אַז קינדער וואַנדערן אויף גרויס־שטאַט־גאַסן
אַז אַ מוטער־האַנט אויף ברוקן נאַסע,
אַז אַ היים און אַ ביסן עסן,
ווי גאָר די וועלט זאָל האַבן זיי פאַרגעסן,
ווי גאָר די וועלט וויל פון זיי מער נישט וויסן!
פון מוטער־שוים די פיצלעך אָפּגעריסן
און אַוועקגעשליידערט זיי צעווישן הייזער־שורות
(די צוקונפט פון די קומענדיקע דורות!)
האַלב־נאַקעט, פאַרוועס, מיט זוכנדיקע בליקן;
און אפשר וועט אַ נס דער הימל שיקן.

און אפשר עפנט עמיצער דעם לאַדן
 און וואָרפט אַ שטיקל ברויט אַראָפּ צום באַדן,
 עס עפנט זיך אַ טיר זיי צו פאַרבעטן
 אין אַ שטוב אַ וואַרעמער און לייגן זיי אין בעטן
 און שלאָפן פּיו — דער מאַרגן וועט זיי וועקן
 פון חלום שווערן מיט די אַלע שרעקן.
 דאָך, ניסים טרעפן מער זיך נישט אויף היטלער-גאַסן;
 די ווירקלעכקייט, זי וויל נישט מיט קיין חלום שפּאַסן,
 אַז קינדלער צענדליקער, אַן טאַטע-מאַמע
 (מען האָט זיי אויסגעהרגעט מן-הסתּמה
 אַדער אין לאַגערן פאַרשיקט געוואָרן).
 גייען — אַזאַ קליינזאָרג — האַלב-פאַרפּאַרן
 מיט אויגן זוכנדיקע נאָך אַ ביסן עסן
 און ווייסן זיך נישט וווּ צו ווענדן, און מיט אַ שטומען פרעגן...
 דאָך קיינער ענטפּערן וועט זיי זיך נישט דערוועגן;
 גאַנץ היטלער-לאַנד האָט שוין אין זיי פאַרגעסן...
 דאָך, מיר וועלן עס דורות-לאַנג געדענקן.

לעצטע פרייהייטס-קעמפער

מוטלאַז פּאַלט די אויסגעשטרעקטע פּויסט,
 פול זאָרג דער שטערן בויגט אַראָפּ זיך שווער.
 דער צאָרן האָט פון לאַנג זיך אויסגעברויזט,
 אַן האַפּנונג פּאַלט די האַנט מיט דעם געווער.
 אויף דעם פּאַסטן כּהאַב זיך דאָ געשטעלט, —
 נישט נאָר פאַרטיידיקן מיין היים — נאָר מיך!
 האַלטן פאַר דעם חורבן אויף אַ וועלט
 אַ פּרייע, וואָס זי גלויבט דאָך נאָך אַן זיך!

נאָר מיט מיר פאַרלאָרן גייט די שאַנס
די לעצטע פון אַ ברידערלעכן בונט.
וועלט! דו אָבער ביסט פאַראורטיילט גאַנץ!
מען וועט דיך, פרייהייט, וואַרפן פאַר די הינט!

אין שענדלעכער פחדנות, ווי פאַרראַט,
לאַזט איר אין בלוט מיך דאָ פאַרגיין.
דער שונא איז פון מיין בלוט נאָך נישט זאַט!
ער קומט צו אייך, ער שטשירעט שוין די ציין!

און איבער מיר און מיין צערטעטענעם גוף,
שפּאַנט דער שטיוול פון פאַשיסטישן סאָלדאַט
צו אייך! — און וואַכט! הערט איר מיין לעצטן רוף?
דער שונא איז פון מיין בלוט נאָך נישט זאַט;

דאָן איבער אייך, אין שיינ פון אונטערגאַנג,
ביים בראַזג פון באַמבע, דונער פון גראַנאַט
צעשאַלט זיך יענער שרעקלעכער געזאַנג,
דער מאַרש פון דעם פאַשיסטישן סאָלדאַט.

אין פיין און מאַטערניש פון גוף און גייסט
שטאַרבט אָפּ די האַפּנונג פון אַ ברידערלעכן בונט,
און — לעצטער קעמפער הויבסט אויף די פויסט און שרייסט:
אַ, וועלט דיין פרייהייט וואַרפט מען פאַר די הינט!

שפאניענס פאלק

ביסט פארטומלט, דיין וויי איז פארשריגן
מע וויל דיך בכלל גארנישט הערן.
וואָס איז דען היינט בלוט און וואָס טרערן?
פאַרחוקט — מיט באַמבעס באַשפיגן.

איבער אַ נבלהשע סעודה שאַקאַלן
צעטראָגן זיי דעם עיפּוש, די סריחה
און ברענגען דיר די פריי, יענע גיכע:
פון היינט אין רוקן באַפאַלן.

איצט זינגען זיי אַ ליד פון נצחון,
שטייף אויסגעפּוצטע גענעראַלן,
איבער טויזנטער געהרגעטע גופים...

מיט יאוש דיין מי און דיין רופן.
צעטרימערט, פאַרחרובט, צעבראַכן...
איבער דיר שטשירען ציין די שאַקאַלן.

ב"י א בלאט=צייטונג אין בלאטע

אין טריבן, האַרבסטיקן רעגן־זוועטער,
אין אַ שטעטל פון פראַנט, ביי סאַראַגאַסאַ,
וון פון צעטרימערטע דעכער זעען זיך די ברעטער,
און גאַנצע גאַסן מיט הייזער צעשאַסן, —
גייט זיך פאַרביי די אויפגעריסענע גריבער
מיד אַ סאַלדאַט, קוים זיינע שטיוול שלעפּט ער אין רעגן.

און ביי אַ בלאַט צייטונג, וואָס איז אין בלאַטע געלעגן
איז ער פלוצים פאַרקוקט אין איר, פאַרגליווערט. שטיין געבליבן:
„די יאַפּאַנער פאַרכאַפּן שוין נאַנקין...“
האַט ער געלעזן אין טאַג-שיין אין טריבן.
ער שטייט געבוקט אַזוי, פאַרטיפּט אין די — געדאַנקען,
זיין פנים גרענעצלאָז באַדעקט אַ טרויער,
און לאַנגזאַם, ווי פאַרלאַרן, בלאַנדזשען זיינע בליקן
דורכן רעגן אויף דעם חורבן — נאָר ער גלייכט אויס דעם רוקן,
און באַלד, האַט ער זיין קאַפּ און זיין פּויסט אויפּגעהויבן —
און ביי אַ שפּאַנישער צעשאַסענער מויער, —
ווען פון זיינע גליענדיקע אויגן שיינט גלויבן, —
זאָגט ער מיט אַ קול אַ דערשטיקן אַריין אין דעם דעמער:
„איר שעכט אויס די מענשן, אין כינע, ווי סטאַדעס
צוזאַמענגעטריבן אין אַ שעכטהויז, די טויוזנטער לעמער.
איר מאַכט חרוב מיין היים און איר מיינט, ס'וועט אייך געלינגען,
ווען קוילענדיק אויס ביז צום לעצטן אויף די באַריקאַדעס,
דערשטיקן דעם אמת, וואָס רייסט זיך אַראָפּ פון טויטע נאָך צונגען;
דאָך עס מוז זיך אייער געוואַלד פון דעם געפאַנצערטן אַרעם,
צעברעכן איבער אונזער ווילן אין אַט דעם בלוטיקן שטורעם!“

אקארדן ביים פאלן פון בארצעלאנע

אין דונער און געבראָז פון אונטערגאַנג,
אין צעטרימערונג פון דיינע מויערן, —
דערהויבט זיך איצט מיין איכהדיק געזאַנג
דיך, באַרצעלאַנע, צו באַטרויערן.

דער הונגער האַט געיאָגט גאַס-אויס, גאַס-אין, —
און צעברעקלט, אַפּגעשוואַכט די רייען,

טויט די וועלט געווען איז אויף דיין הילפסגעוויין :
קיין האַנט איז נישט געווען זײַאל העלפן דיך באַפרייען.

מיט לעצטער אַנשטרענגונג און שריט נאָך שריט,
געשפּאַרט פון איבערמאַכט, איז מען צוריקגעגאַנגען,
מיט טויזנטער גראַנאַטן האַגלדיק באַשיט,
געשפּאַרט פון טאַנקען לעגיאַנערן און פּאַלאַנגען.

געווערט זיך בלוטיק מיט די בלויע אַרעמס
אַקעגן איבערמאַכט פון שוואַרצע לעגיאַנערן ;
אויפּגעהאַלטן וואַכן-לאַנג די שטורעמס
מיט שפיצן פון באַגנעטן און געווערן.

און איצטער האַט דער שונא נאַכאַנאַנד
מיט פריש געקומענע כוחות זיי צעבראַכן —
די פּאַרטיידיקער, אַפּגעשוואַכט זייער האַנט,
וואָס האַבן אויסגעהאַלטן וואַכן איבער וואַכן.

און זי, די גאַנצע וועלט, האַט צוגעקוקט,
ווי דער לעצטער פרייהייט־שריי, ער ווערט דערוואַרגן.
קיין האַנט האַט זיך אַ ריר געטון און הילף געשיקט
צו ראַטעווען דעם מענשנס זונעדיקן מאַרגן.

באַגאַסן מיט דעם בלוט פון דיינע טרייע זין,
באַדעקט מיט מתים זענען דיינע וועגן,
באַרצעלאַנע. איבער חורבות רויכערדיק די זון
הויבט אויף זיך אַ פּאַרווונדעטע, וויל פרעגן:

איז דאָס די שטאַט, וואָס האַט די פּויסט
געשטרעקט צום שונא : מיר לאַזן נישט אַריבער !!

און איבער נאכט אַ שוואַרצער שטורעם זיך צעברויזט
געמאַכט פון אַט דער שטאַט אַ הויפּן שטיין און גריבער.

און אין דעם שיינ פון פרייהייטס־אונטערגאַנג,
אויף דיינע חורבות וויל איך דיר באַטרויערן:
זאַל דערהויפּן זיך מיין איכהדיק געזאַנג
איבער דעם פאַשיסטן־ליד אין דיינע מויערן.

ביי פרעמדער גרענעץ

זיי האָבן זיך מידע אַוועקגעלייגט
אין ראָוו ביי דעם וועג, און מיט בליקן האַרטע
פאַרקוקט זיך ווייט, ווי זאַלן גאַרנישט זען.
און האָבן אַלעס געזען: ס'איז מער גאַרנישט צו דערוואַרטן.
אַ שטילקייט האָט זיך צעקלונגען אַרום: דער טאַג, ער שווייגט,
ווי פאַרביסן אין זיך. ס'איז שוין געשען.
און איינער צום צווייטן האָט נישט גערעדט,
(ס'איז אַ סאָך וואָס געווען צו ריידן)
ס'האַט אַרומגענומען איינער די קני מיט די הענט,
אַן אַנדערער האָט זיך די שליפּן געגלעט.
דאָך צו קוקן אין די אויגן, כדי עס צו פאַרמיידן,
האַט זיך איינער פון צווייטן אַפּגעווענדט, —
ווי זיי זאַלן זיך שולדיק פילן...

און טיף האָט דער צער זיך אין האַרצן פאַרגראָבן,
געקוקט פון דער טיפּקייט מיט אומעמע אויגן,
אַראָפּ אויף די מעשענע קנעפּ פון מונדיר.

דער טרויער געקלאַפּט האָט מיט פליגל פון ראָבן,

וואָס זענען פון שלאַכט־פעלד אַריבערגעפּלויגן
 זאָטע זיך זעצן אויף אַ צווייג איבער דיר,
 שוואַרצע ווי די העמדלעך פון די לעגיאָנערן,
 וואָס האָבן פון אייגענעם לאַנד זיי פאַרטריבן
 אַהער צו דער גרענעץ פון פרעמדער מדינה.
 „און איך ווייס נישט צו וואָס כ'בין נאָך לעבן געבליבן
 קלערט איינער — בכדי נאָך די פרייהייט צו ליבן,
 צי צום טראַגן אין האַרצן די זודיקע שנאָה
 צו מערדער פרעמדע און אייגענע פאַרברעכער,
 וואָס האָבן די היים אין אומגליק און אין בלוט פאַרטרונקען? ...
 און אַ שווייגן האָט זיך אַלץ געצויגן, ווי נישט שטערן
 זאָל איינער דעם אַנדערנס געדאַנקען, באַלד הויבט ער העכער.
 באַלד האָט אַן אַנדערער טיף זיין קאַפּ געזונקען.

*

איך האַלט אַ ביכל אין דער האַנט:
 שפּאַניע. — דאָס אומגליקלעכע לאַנד ...
 און עפעס אַזאַ טיפּער וויי איז מיך באַפּאַלן:
 — ס'איז שוין נאָך אַלעם.
 מע האָט געגלויבט און געקעמפט און געהאַפט.
 ס'האָט זיך אַ שריי איבער לענדער געטראַגן:
 — שפּאַניע קעמפט פאַר איר פריי,
 זיי וועלן אים נישט לאָזן אַריבער! —
 ס'איז ווייט נאָך נישט ביי דעם סוף!

... און ער איז אַריבער;
 שפּאַניע איז אַנידערגעשלאָגן.

בלוט — בלוטן — רויט, רויט — א פאן א רויטע...
און ארום: טויטע, טויטע, טויטע,
און העמדלעך שווארצע. — א שווארצע נאכט
האט זיך אוועקגעלייגט.
דער יאוש מיט א שגעון האט זיך צעלאכט;
דער ווידערקול פון אלע עקן וועלט — ער שווייגט.
ס'האט זיך צעצויגן אומענדלעך לאנג א וויי.

מיין זעל איז פון ספקות צעריסן

מיין זעל איז פון ספקות צעריסן.
דער לאמפ איז פון ווינט אויסגעלאָשן.
גענארט האט דער גלויבן דאָס וויסן
און האָפנונג נישט ווערט מער קיין גראָשן.
איך טאָפּ אין דער פינצטער, דערקענען
כ'וויל דעם ווערט פונעם מענטשלעכן אוצר.
כ'וויל וויסן! די בלוטן מיר ברענען!
האָ, דער מענטש איז דער שעפער, דער יוצר? ...
דער מענטש איז צעשמערער, פאַרניכטער!
זיין וועג איז געצייכנט מיט טויטע!
נאָר בלוט אים פאַרשיכורט; ניכטער —
איז גרוי אים די וועלט. און ער וויל זען זי אַ רויטע,
געבאָדן אין בלוט, פאַרזייט זי מיט גופים
פון טויזנטער, טויזנטער ברואים.
פאַרשיכורט פון אייגענער מאַכט, הערט מען אים רופן;
איך ברענג איצט דער מענטשהייט — ישועה.

מיין זעל איז פון ספקות צעריבן :
איך פיל, נישט דאָס איז דאָס גערעכטע ...
דאָס גערעכטע — איז נאָר-אַנגעשריבן !
ס'רעכט אויף צו לעבן האָט נאָר דאָס שלעכטע.

איך פיל, ווי אַ טונקל פאַרוויקלט
מיין וועלט אין אַ טוך אין אַ שוואַרצן.
און דאָס ליכטיקע ברעקלט און שטיקלט,
מאַכט חרוב דעם טרוים פון מיין האַרצן.

מיר דאַכט זיך, דאָס גוטע אויף פאַרמעט פאַרגעלטן
איז מער נישט, ווי אותיות טויטע.
און אַלע די ליכטיקע וועלטן
דערטרונקען אין בלוטן אין רויטע.

דאָס ביזע אין שוואַרץ-ברוינע פאַרבן,
האַט צעשפרייט זיך פון עק ביז עק וועלטן.
דאָס אַטעמט און לעבט. דאָס גוטע ביים שטאַרבן
איז ? ס'איז נאָר אַנגעשריבן אויף פאַרמעט פאַרגעלטן ...

עקדה

ס'האַט דער חלף זיך אַ גליטש געטון אַדורך דעם וויישעט,
און צעשפריצט, ווי אַ קוואַל דאָס וואַרעמע בלוט פונם האַלדן.
מען האָט דאָס געקוילעט אַ ציגן-באַק,
אַ גאַנץ יונגען, אַ שוואַרצן אַזעלכן, מיט ווייכע, גלאַנציקע האַר.
ער האָט קוים נאָך באַוויזן צו געבן אַ שוואַכענקן „מע“,
און האָט זיך פאַרכלינעט מיט אייגענעם בלוט.

געפאלן אוף די פאָדערשטע קני — פארבויגן דעם קאָפּ אָן אַ זייט
און שטיל זיך אַנידערגעלייגט.

די אויגן זיינע האָפּן צוערשט וואָס געזוכט,
דערנאָך געבעטן זיך: ראַטעווע, העלף — — —
געוואַנדערט אַהין און אַהער מיט אַ שטומען געשריי,
וואָס האָט אָפּגעקלונגען אין פּלויילעכן חלל, ווי אַ גלאַק,
און געוועקט עפעס מאַדנע — טיף אין דעם האַרצן געוועקט.
אַ טייכל אַ רויטס האָט געצויגן זיך ווייט אויס זיין האַלדז,
און דאַרשטיק האָט עס געטרונקען די טרוקענע ערד,
ר'האַט אויפּגעהויבן איינמאַל — און שווער אַזוי נאָך — דעם קאָפּ,
געזעגענענדיק מיט דעם לעבן צוריק צו דער ערד אים געלענט.
דעם בליק אָפּגעשטעלט און פאַרקוקט זיך, ווי פאַרטיפּט אין געדאַנק:
„צו דעם, הייסט עס, בין איך געבאַרן געוואָרן“...

מאָט ווערט דער קוק און געבראַכן דער שטראַל פון די אויגן,
שטאַר — — עס באַוועגט זיך נישט מער דער שוואַרצאַפּל,
פאַרגלייזט, ווי פאַרגלאַזט און אייזיק געוואָרן דאָס אויג,
שטייף איז די ברעם...

האַט געענדיקט די גסיסה דער ציגנבאַק
דער יונגער מיט ווייכע, גלאַנציקע האַר.

מאַן־קעפּ

אַ וועקנדיקע זון, גלייך נאָך שאַריען,
אַ ווונק געטון צו מיר אַ שמייכלדיקע: אַרויס פון בעט!
מיט ערשטן שטראַל, אַ קיצל מיך געטון אין באַק, אַ גלעט,
און שוין דערהערט האָט זיך פון הענער, הייזעריק אַ קרייען.

בין איך ארויס פון הייזל, אָפּגעשטעלט זיך ביי דער שוועל, שאַקלט זיך אין תפילות נאָך די ערשטע שורה פונעם וואָלד. אין קלאַרקייט גרינער האָט דאָס פעלד זיך לעבעדיק צעשטראַלט, און איבער אים אַ הימל שטייט אַ לויטערער, אַ בלויער, — העל.

גיי איך אין ראַסע טובלען מיינע פיס, אַ טרייסל טון דעם שלאָף אַראָפּ סזן ברעם. אין קילקייט מונטערער שפּאַן איך אַרויס אין פעלד. דאָ האָט אַ שפּרייט געטון פאַרן אויג זיך פליענדיק די וועלט. אין לויבעזאָנג צו אַלעם, וואָס עס לעבט, שאַלט אויף מיין רוף.

אויף רויטע מאַן־קעפּ האַלט זיך אויף מיין התלהבות־בליק, און איבער זיי טראַגט מיין שחרית־ליד דער מאַרגנווינט. בויגיק, שאַקלען זיך אויף „מסכים“, און בלעטערן געשווינד און בלייבן לידיק אַן דער רויטער פּראַכט, ווי אָפּגעפליקט ...

אַ פּוסטער רוישן הערט זיך נאָר פון אַלע. שאַקלען זיך די הוילע מאַן־קעפּ מיט זייער מאַטן גרין. פאַרווונדערט האַקט זיך אָפּ מיין ליד: ס'האַט מער שוין נישט קיין זין... אַ שאַטן פון זון פאַרוואַלקנטער איז אויף דעם פעלד געפאַלן.

אַרבעטסלאַזן דעמאנסטראַציע

האַסט שוין אויסגעזונגען זינגער,
דו האַסט גאַרנישט מער אונז צו דערציילן.
שווייג! — היינט האָט דער שרייענדיקער הונגער
אויפגעריסן אונז די מיילער.
געטריבן האָט די בייטשנדיקע נויט
אונז אַרויס אויף ברייטע גאַסן.
פלאַטערדיק, אַ פּלאַכטע, האָט אַ קנאַל געטאַן איצט: רויט!

איבער קעפ פון גרויע מאסן.

קוקן — גליווערדיקע פענצטער-שויבן.
פילן אונז — די שטאָט-ברוקירטע שטיינער.
ווער וועט אונז, די אַרבעטסלאָזע, גלויבן?
העלפן אונז — וועט קיינער! ...

ברוגו שליסן זיך די פענצטער-לאָדן.
מיר וועלן, שויבן פון פאַרגליווערונג, אייך וועקן!

אַקעגן ברוסט אונז ביקסן שאַרף געלאָדן,
און איבער קעפ די גומענע שטעקנס.

פאַרבנבאלאדט

פון העכסטן טורם פון ראַדיאָ צעפונקט זיך פאַר דער וועלט,
אַז בלאָף און נאַרעריי איז, אַז יעדע הויט איז גלייך.
מען האָט אויף דעם גרויסן בערזן-מאַרק אַוועקגעשטעלט
דעם ווערט און אָפגעשאַצט: דער העכסטער פרייז איז — בלייך.

די בלייכע הויט, די איידלסטע, באַשטעטיקט — פעסטער פרייז.
זי איז די הערץ-הויט, דער רעשט, איז נידעריקע קלאַס,
דער רעשט איז שקלאַפן-הויט, וואָס האַרעווען דאַרף אין שווייס,
וואָס שאַפט געבוקט! און קוים געווייגערט זיך, געשונדן אים אַ פאַס:

אויף ציילאַנס פעלדער פונעם טיי, אונטער שטראַלן-בראַנד
געבוקט, אַ טונקל-ברוינער רוקן זיך און צופט אַ פלעטעלע נאָך בלאַט.
א קונסט-זיידן-טריקאָ שאַפט אַ געלע קינדערישע האַנט.
קאַקאָ-קערנער זאַמלען פינגער שוואַרצע פלינק, נישט זאַט.

דאָס בלייכע פנים פונעם אַרבעטסלאָזן אין ניו־יאָרק,
ווייסט נישט פון זיין הונגעריקן בלייכן ברודער פון לובלין.
וואָס זאָל וויסן דער רויט־הויטיקער, פון יענער זאַרג,
ביים קאווע־זאַמלען אין בראַזיל, וואָס האָט דער אויסגעוויזענער
אין ווין?

סע שטרענגען אָן זיך אַרבעטסזאַמע הענט און ס'רינט דער שווייס.
און ער איז דורכזיכטיק, אַ דימענט גלייך, אויף יעדער פאַרב פון הויט...
נאָר צי אין גרויסן אַרבעטס־ברען אָן אַנונג וואַקסט? ווער ווייס?
אַז איינע און די זעלבע איז, אָז גלייך מאַכט אונז די נויט!

די זעלבע אַנקער־קייט ציט אַלע צו דעם דנאָ.
פון מאַסן־הונגער, מאַסן־צוג און מאַסן־טויט.
ווער ווייס ווי לאַנג — ווער קלערט דערפון: גענוג! ס'קומט די שעה,
אונטער אַלע הויטן וועט אַ קאָד טאָן זיך דאָס בלוט!
(און יעדעס בלוט איז רויט.)

דאָן גייען זיי, די הויטן, פאַרשידנפאַרביקע, עס קלאַפן פיס
באַרוויסע און שווער־באַשוכטע איבער אַלע ברקן פון דער וועלט.
ווי אַ לאַווינע פון הויכע פּערג זאָל געבן זיך אַ ריס
און אַפּגעמעקט! — דאָן האָט אַ רעגנבויען זיבן־פאַרביק זיך
אָוועקגעשטעלט.

וועק־ליד

גענוג שוין אין טרויער און אומעט געווען איינגעוויגן
מיין ליד. ס'איז צייט שוין פאַר דיר איצט אַן אַנדערער ניגון.
איך וויל דיך אין ריטם אין האַרטן איינשפּאַנען
מיט ווערטער מיט הייסע, ווי לאַוואַ, וואָס שפּייען ווילקאַנען.

זאלסט זיך צעגיסן! און אלעס אַרום דיר פאַרפלייצן!
 און רייסן מיט פלאַמיקן ריטם! זאלסט בייטשן
 מיט ברענענדן וואָרט! זאלסט קאַכן און זידן!
 זאלסט וועקן אין פינצטערער נאַכט! ניט לאָזן אין פרידן
 די, וואָס גיבן זיך אונטער און האָבן שוין אלעס פאַרלאָרן.
 דו מונטער זיי אלע מיט בייסיקן וואָרט און מיט צאַרן!
 צערודער זיי אַלע, צעטרייסל ביי זיי די געמיטער,
 און זאָג זיי דעם אמת, הגם ער איז אַזוי ביטער.
 דו רוף זיי: ס'איז נאַכט! נאָר דער דאָך שטייט אין פלאַמען,
 צעקלינג זיך ווי אַ גלאַק, וואָס רופט צו אַ שריפה צוזאַמען.
 נישט זי צו לעשן, נאָר צעטראָגן דעם פייער צעברענטן,
 ס'זאל אלעס ווערן צו אַש ביז אַראָפּ, ביז די פונדאַמענטן.

צעשפרייך זיך מיט פייער און פלאַם, מיין ליד, ווי ווולקאַנען,
 און צעטראָג זיך ווי לאַוואַ, פאַרפלייך זיי, אַט יענע טיראַנען,
 וואָס פענטען די מענטשהייט, דעם גייסט, אין בלוטן פאַרטרינקען
 די פעלקער מיט נייע מלחמות, ביז וואַנען דער מענטש איז געזונקען
 ביי זיי צו אַ כלי, וואָס העלפט זיי אליין אונטערדיקן
 זיין ברודער און פירט אים צום טויט ווען זיי הייסן און שיקן.
 די, וואָס צעטראָגן פאַרניכטונג, ווי מענטשן, וואָס האָבן מגפה
 צעטראָגן — די פעסט; ווי אַ שטורעם צעפלאַקערט אַ שריפה.
 און זיי ברענגען מיט דעם דרייפאַכן יאָך און אייזערנע ריטער
 פאַר די, וואָס האָבן קיין לעבעדיקן פונק מער אין זייערע געמיטער.
 פאַר די, וואָס האָבן דעם צוטרוי צום אייגענעם איך שוין פאַרלאָרן,
 די דאַרפן אַ פירער, ווי שעפסן אַ הירט — דיקטאַטאָרן.

ער וועט זיי פירן אויף בלוטיקע פעלדער פון מאַכט און פון זיגן
און שעכטן רומרייך די שוואַכע. — זיי האַרט איצט מיין ניגון,
די פאַנצער דעם ריטם, ווי בויגיקער שטאַל, זיי שאַרף ווי די
שווערדן.

זאַל יעדעס וואָרט זיין אַ בליץ! זאַלן צענדליקער ווערטער
אויפציטערן אַלעס און רופן אין פינצטערער נאַכט און רופן און שאַלן
און וועקן די, וואָס האָבן שוין די וועלט אויפגעגעבן:

— ס'איז אַלעס פאַרפאַלן!

אַז איבער דער פינצטער, צעפלאַקערן זאַל זיך אויף די וועגן
צום קעמפּנדן לעבן אַ זון, און אונז ברענגען צו פרידלעכע ברעגן.

א טאג א לידיקער

אַ טאג אַ לידיקער, ווי אַ בלאַט פאַפּיר,
אַוועק, ווי מיט דעם זוינט.

ניט איינער און ניט צוויי — אַ סאַך.

און וואָס איז געבליבן מיר?

פאַרוועלקטע צייט, וואָס זיך צערינט,

ווי רעגן־ריטשקעלעך אויף ווייטן שליאַך.

וואָס איז געבליבן פון מיין גרויסן ציל?

דער געפּל דעקט אים איין —

און ער איז ווייט...

די אַרבעט מיינע, אַרבעט אַזוי פּיל,

די שטייט און וואָרט; ווי לאַנג וועט זי נאָך שטיין?

ס'איז קאַרג די צייט...

און איך בין אַלץ ניט גרייט.

די דאָגה האָט זיך אין מיין שטערן־קנייטש פאַרבאַרגן.
דורך די טאַשנלעכער די רו האָט זיך אַרויסגעגליטשט.
וואָס זשע איז מיר נאָך געבליבן אַ חוץ זאַרגן?
די טעג ווי בלעטער געלע — פאַרעגנט און פאַרווישט.

באַגריפן

פאַרוואָס זאָל איך חושד זיין דווקא אין שלעכטן,
אין יענעמס מיין זוכן כוונות נאָר ביזע?
פאַרוואָס נישט טרעפן אַ פונק אַ גערעכטן
אין צווייטנס האַרץ־פלאַם, ווען איך זוך נאָר גרייזן?

צי זע'מיר דען טאַקע, ווי וועלף אויפגערייצטע:
אין הונגער פאַרצוקן דעם אייגענעם ברודער;
קיים גיט ער אַ שטרויכל, מיט לאַפעס צעשפרייטע
שוין אויף זיין רוקן — פליקסט בלוטיקע גלידער.

שוין, הייסט עס, זע'מיר אויף תמיד פאַרשאַלטן,
תמיד זיך דרייען אין משוגענעם רעדל,
—ווי דער הונט, וואָס יאָגט נאָך זיין אייגענעם ווידל—
נישטאַ קיין אויסוועג? — ס'האָט קיינמאַל נישט געגאַלטן

די ווערטער הייליקע און די באַגריפן,
אויך עפעס מער ווי פוסטע, אַפגענאַרטע קלאַנגען,
וואָס איינער צום דעם צווייטן האָט גערופן
ווען ז'האַבן זיך געטראָפן און — צעגאַנגען.

דער ייד אויפן קרייז

דער ייד אויפן קרייץ

א שווערע נאכט, א פינצטערע,
ווי אראפגענומען איז די צורה פונם הימל,
האָט זי זיך אוועקגעלייגט — אַ חיה רעה —
איבער אַלעם.

אַ בלינדער חושך שטעכט די אויגן אויס.
און פילסט זיך, ווי אין אַן אַפגרונט־טיפן ברונעם
הענגט דיין גוף, —

אַזוי פאַרלאָרן ביסטו אין דער נאַכט,
אַזוי וועלט פאַרלאָרן!

דאָס גאַנצע ליכט פון הימל האָט איצט זיך אויסגעלאָשן;
נישט מער, נאָר חושך־נאַכט האָט איינגעהילט דיך,
ווי אַ שוואַרצע דעק, וואָס אויף אַ מיטה.
און בלינד די וועלט איז —
לוערנדיק:

באַהאַלט עפעס אין זיך — אַ שווערס, מיט סודות־שרעק.
נישט ווילנדיק, און — אין אַזאַ נאַכט — באַפאַלט אַ פחד דיך:
אויף אייביק שוין דאָס ליכט איז אויסגעמעקט!
און קיינמאָל מער דעם טאַג וועסטו נישט זען.
אַזוי אַ חושך־בלינד פאַרגייט די וועלט,
צעברעקלט זיך און פאַלט אין תהום פון נישט־זיין.

נאָר דאָך, אַ שוואַכער, ראָזער שיין! ... האַלט עס ביים טאַגן?
ס'איז אַרום טיפע נאַכט ...
ס'קנילן זיך מיט בלוטיק־רויטן אַפשיין
גליענדיקע באַלעמס רויך צום הימל
— און ער איז אַן שטערן, שוואַרץ, אַריבער אַלעם —
באַלד שיסן פיערצונגען אויפן פאַן פון נאַכט.
אַ שריפה מעכטיק האָט צעבושעוועט זיך פריי.

אין דער אָנגעשטרענגטער שטילקייט פון דער נאַכט,
אין וועלכער יעדער שאַרף קלינגט עכאַדיק,
ווי אין אַ דערשראָקן האַרץ
— הערן זיך טריט.

עמעץ איילט זיך אין אַזאַ מין נאַכט.
דער רויטער אָפשיין לאַזט עפעס שוין דערקענען.
ס'אַגט עמעץ — און הינטער אים די שריפה...
ער לויפט, ווי סתם אין וועלט אַרײַן. — — —
און באַלד דערנאָך אַ רעש פון רודפדיקע.
עמעצער אַנטלויפט מסתמא, וויל זיך ראַטעווען;
אין איילעניש אַ פעקל אויפן אַקסל,
אין האַנט אַ שטעקן, גרייט אין ווייטן וועג.
און אין זיין גוף, — דער אומרו פון דער וועלט,
און זיין בליק, — דער זוך נאָך ווייטע וועגן,
און זיינע פיס, — זיי זענען ווידער גרייט.
ער יאַגט. — — —

... צי הערט ער? אַ רודפדיקע מחנה הינטער אים!
ס'וואַקסט דער רעש און ווערט אַלץ גענטער...
און — ס'האַט די מחנה אים דעריאַגט!
„העי, ייד! אַזוי־אַ גייט עס נישט ביי אונז,
ווילסט קאַליע מאַכן אונז דעם גאַנצן שפּיל?
האַלט, האַלט! דו וואַרט אַ וויילע צו!“
און הינטער אים, שוין לעבן אים,
קולות ליאַרעמדיקע, בייסנדיקע, מיט שנאָה גאַליקער, ווי סם,
און שוין דערטאַפט און איינגעהאַלטן,
פון הענט ווי קלאַמערן, ווי צוואַנגען.
ביים אַקסל אָנגעכאַפט —
רייסט ווער פון אים דאָס פעקל.

כאַפּט איינער אים דעם שטעקן אויס דער האַנט ...
 ס'טומלט זיך.
 אַרום אים — אַ רעדל מענטשן שרייענדיקע, ליאַרעמדיקע ווילד!
 הענט און פּויסטן, שטאַבעס איזערנע און שטעקנס
 איבער זיין קאַפּ, און אויפגעריסענע אויגן.
 „קום צוריק!“ און פּינגער קלאַמערן פאַרגראָבן זיך
 אין די מלבושים פעסט, טיף ביזן לייב.
 זיי ציען אים אויף הינטן, אין אַ זייט,
 און רייסן, פליקן און צערייסן.
 אַ וואַלד פון הענט איז אַרום אים,
 וואָס וואַקסן איבער פּנימער, פּרצופים,
 זיי פון חיות וואַלדישע, גאַרילאַס אויפגערייצטע,
 זיי האַבן בלוט דערשמעקט.
 ס'האַט זיך אַ דריי געטון אים פאַר די אויגן:
 הענט און פּנימער צונויפגעשווומען צו אַ טונקל-רויטער מאַסע,
 באַשיינט פון ווייטן פלאַם פון פלאַקערדיקער שריפה...
 ... אַ שווייגעדיקער אַפגעגעבן זיך אין זייערע הענט.

דער ליאַרעם פון המון, — אַ ברויזנדיקער ים —
 ער וואַקסט אַרום אים, שטייגט און וויגט זיך,
 ווי פון שטורעמווינט אַ וואַלד אַ מעכטיקער.
 און ער — אַ באַלעם אויף די ווילדע כוואַליעס,
 און ער — אַ צווייגל אין דעם שטורעם-ברויז.
 געריסן און געשליידערט אַהין, אַהער,
 אַ גוף אַ הילפלאַזער,
 פון צעבושעוועטן, אויפגערודערטן המון.
 ס'האַט ווייס אַ בלענד געטון זיין לייב,
 אַנטבלויזט שוין גאַנץ פון די מלבושים,
 אומבאַהאַלפן אויף אַ רגע שטיין געבליבן אין דעם רויטן שיין.

האָבן אויסגעשאָסן די נאָענטע אַ געלעכטער, וואָס אויפגעכאַפט געוואָרן טויזנטמאַל אין ווייטן קרייז פֿון בייזע מיילער. „זעט, אַט קוקט אייך אָן, קוקט אָן אייך דעם באַשניטענעם!“ אַ געדראַנג איז אַרום אים געוואָרן, אַ שטופּעריי, אַ רייסעריי פֿון הענט און אויגן גיריקע, פֿון מיילער אויפגעריסענע און אויגן גלאַציקע, ווי אויף ביז ווונדער; צו אים, צו טאַפֿן אים, באַטאַפֿן מיט פינגער קלעפּיקע, מיט גאַווערדיקן מויל, אַ צי, אַ שטויס, אַ קלאַפּ, אַ שפּיי אויף ציטערדיקן לייב.

ביז איינער איז צו — און גאָר פֿון סאַמע ווילטאָג — אַ זעץ געטאַן מיט אַ שטעקן איבערן קאַפּ: אַ שנירל בלוט האָט זיך ביים לינקן אויער געצויגן רויט אַראָפּ אַ סטענגע איבערן האַלז. און דעם געטומל איבערשרייענדיק אַ שטים האָט אַ פּרעג געטון: „וואָס שטיי מיר דאָ? צוריק מיט אים, צום פייער!“ שטעקנס, פּויסטן און כלי-זיין איבער קעפּ. און ער אין מיט, ווי אויף אַ שטורעמדיקער כּוואַליע אַ שפּאַן געשליידערט ווערט, אַראָפּ, אַרויף. ס'האַט אַ וויג געטון זיך דער המון: געשטויסן און געשטופּט, ווי אָן אַ ווילן, האָט ער געשטעלט זיין פּוס — אַ טראַט אויף צוריק.

אינעם רעשיקן המון האָט געקאַכט, געזידט, גערייצט די בלוטן האָט דער שוּצלאַזער, דער נאַקעטער, וואָס צעווישן זיי. מיט קלעפּ מיט טרוקענע, מיט פּויסטן,

מיט שטעקנס איבער ביין און רוקן נאָקעטן,
מיט שפּיזן, שאַרפע כלים אין דער זייט,
מיט שפּיי און קלעק אויף ציטערדיקן גוף.

און יענע נאָכט איז אַזוי בלינד געווען!
דער חושך אין פאַרגליווערונג אין זיינער,
ווי אַ פעלז אַ האַרטער איז געווען פאַרשטיינט.
די שריפה נאָר מיט אירע רויטע צונגען
האַט זיך צעטאַנצט, ווי דאַנטעס אַ געשפענסט.
אַרומגעכאַפט מיט אויסטערלישער שייך,
אַט דעם באַוועגלעכן המון —
און צווישן זיי, דאַס נאָקעטע באַשעפעניש,
באַדעקט מיט בלוט, מיט שווייס און שמוץ.
איז שטומער פיין און אַן אַ קרעכץ און אַן אַ וויי-געשריי,
לאַנגזאַם, ווי מיט גרעסטער אַנשטרענגונג,
אַ זוך געטון מיט זיין געזיכט:
„איז קיינער דאָ נישט, וואָס האָט אַ וואָרט פאַר מיר
אַ מענטשלעכס?
איז קיינער דאָ נישטאַ, וואָס זאָל אַ הויב טון דאָ די האַנט
מיט אַ געשריי:
גענוג, פאַרבלענדטע, לאַזט אַפּ!
... איז שוין נישט ווער געגאַנגען אַט דעם וועג?
דעם ליידנס-וועג?
פאַר די-אַ דאָ — פאַר אַלע?!
... וואָס טוען זיי מיט מיר? אַך, גאַט...”

און אין דער ענדלאַזיקייט פון יענער נאָכט
האַט נאָר צעבושעוועט די שריפה זיך אַלץ מער,
מיט אַ נייעם רויטן שייטער-פלאַם,

באַשיינט שוין שטאַרקער, דייטלעכער
 איצט דעם המון, וועלכער דערנענטערט זיך.
 און נאַנט ביים ישוב שוין, ביי אַ קרייצונג פון די וועגן,
 אַ צלם שטייט אַ הילצערנער, אויף אים אַ יויזל.
 האָט עפעס אַזאַ לץ אַ שפּיל געטון זיך
 מיט אַ האַק אין האַנט,
 אַ האַק געטון אַ צוויי־דריי מאָל
 און אים אַוועקגעלייגט אין מיט פון וועג.
 אַ ריס געטון דעם יויזל פון דעם צלם,
 אויפגעהויבן הויך דעם קרייץ און אויסגעשריגן:
 „וואָרט צו מיט יענעם דאָרט,
 מיר מאַכן באַלד אַן אמתע פאַרוויילונג!
 ברענגט אַהער דעם ייד, אַט דאָ אַהער!“
 האָבן פינגער־קלאַמערן אַ גראַב געטאַן זיך
 אין זיין ווונדיק פלייש:
 אַ ריס געטון אים צו דעם צלם צו.
 קוקט ער, דער צעשלאָגענער, מיט בלוט זיין גוף,
 אַט דער באַשפּיגענער
 אויף דעם צלם, וואָס ביי זיינע פיס,
 און פאַרשטייט נישט גאָר וואָס עס באַדייט:
 (קוים, וואָס ער פאַוועגט אַן אבר.)
 „נעם, ייד, אויף זיך דעם צלם, נעם און שלעפּ!“
 מיט טיפן פיין אַ בליק געטון אַרום,
 געזוכט אין יענער טעמפּקייט פון די צורות — אַ טייטש:
 „איז דאָס אַן איבערהזרונג, איז דאָס?“ ...
 אַ שטויס אַ פעסטער האָט אַ טרייב געטון אים: „ווייטער!“
 און ר'האַט דעם צלם שוין אויף זיך גענומען.
 אַנגעהויבן שפּאַנען מיט דער לאַסט,
 וואָס אויף זיין ווונדבאַדעקטן רוקן,

דעם מאַרטירער-וועג, דאָרט, וווּ די שריפה איז.

אַרום אים — דער צעהוליעטער המון — פול פריילעסקייט. —
וואָס לאַכט און שפעט און האָט פון דעם אַ הנאָה,
אַז אַ מענטשלעך לייב אַ נאַקעטס,
בלוטיק, ווונדיק, גאַנץ צעשלאָגן,
שלעפט אַ קרייץ פון האַלץ אַ גרויסן,
פלאַנטערט מיט די פיס און פאַלט...
און קוים וויל ער זיך אָפּשטעלן —
איז דאָ אַ בייטשנדיקע האַנט, וואָס טרייבט.

איז דאָס נישט אַ פאַרווילונג אין צעפלאַמטער פינצטערניש,
וואָס רייצט די נערוון, מאַכט קאַכעדיק דאָס בלוט,
און ס'וועקט אַ השק זיך אַ לאַנג פאַרשאַטענער,
אַ השק אויס דער פינצטערניש פון הייל? ...
און ציינער בלייבן זיך, און ציינער גלאַנצן,
און רייסן זיך צום גאַרגל פון דעם מין,
וואָס ביסט אַליין און דו פאַרלייקנסט יעס.
עס דאָרשט זיך דיר נאָך בלוט, נאָך הייסן בלוט,
ווען זעסט. — באַשיינט פון טאַנצנדיקע פלאַמען, —
אַ שוצלאָזן, דעם שוואַכסטן פון איך אַלע,
וואָס שפאַנט אַ פאַרלאָזענער, אַן איינזאַמער — אַליין...

און טראַפנס בלוטיקע פון שווייס ווישט ער פון ד'אויגן.
„איז דאָס אַן איבערחזרונג?
דאָרף איך געקרייציקט ווערן פאַר אַטאָ די זינד?

דאַרף איצט די שאַנד געשען דאָ איבער מיר ?
איבער מיין גוף און — פייניקן צום טויט ?
קאָן נאָך אַזעלכעס געשען ? אַך, גאַט, אַך גאַט...
און אויף זיין ווונדן־רוקן דער הילצערנער קרייץ.

דער רויטער שיין פון נאָענטער שריפה
האַט ציטערדיק געטאַנצט מיט קופער־גאַלד פאַנטאַסטיש איבער אים.
און אויסגעזען האָט ער משונה אויסטערליש,
ווי אַ יצור פון אַ פֿיבער־טרוים,
ווי אַ געשפענסט פון קראַנקן מוח,
וואָס מוטשעט, פייניקט דיך ביי גרויסער היץ.

דעם צערודערט־טומלדיקן המון
איז באַפאַלן אַ צערייצטע גדולה ;
קולות הייזעריקע, שאַרפע האַבן צעריסן דעם רעש :
„קוקט אָן נאָר דעם נייעם פאַרטרעטער
פון גאַט, דעם זון, פון גאַט, דעם פאַטער און גייסט...
קוקט אָן דעם שמוציקן ייד !
זעט נאָר אַ מיאוסקייט דאָס איז !“

ס'איז איינער פון המון אַרויס,
אַ טעוועלע אַ ווייס אין האַנט,
— אַ שמייכעלע אַ שפעטישס אויפן פנים —
הענגט דעם באַשעפעניש אַרויף עס אויף זיין ברוסט,
ווי בעטלערס טעוועלעך מיט אַ בקשה טראַגן,
ס'האַט אַ באַמבל געטון אויף זיין נאַקעטער ברוסט
אַן אויפשריפט :

דאָס איז דער ייד, וואָס ווערט איז דעם טויט;
אויסראַטן וועלן מיר אינגאַנצן אים!
„פאַרברענט אים!“ ... געקרייציקט דאַרף ער ווערן!
„קודם קרייציקט אים, דערנאָך פאַרברענען!“

און ס'איז שוין נאָנט ביים ברענענדיקן הויז.
(די היים, די פריערדיקע פון דעם באַשעפעניש).
דאָס אויסטערלישע, וואָס מיט אים געשעט,
איז אַט דער נאַכט, האָט אויסגעזען,
ווי אַ לצים-טאַגן פון עפעס אַ לעגענדע,
זאָל פלאַנטערן זיך איצט פאַר זיינע אויגן.
(ווי שווער ס'איז צו באַגרייפן)

און נישט קיין וויי-געשריי, אויך נישט קיין יאַמער
האַט זיין פאַרשלאָסן מויל אַרויסגעלאָזן;
נאָר שטומערהייט געבלאַנדזשעט מיט די אויגן:
„ווי זענען זיי, וווּ איז שמעון איצט, מיין פעטרוס?
שמעונס? יאָ, זיי זענען דאָ אַ סאך צעווישן עולם —
זיי אַלע, שווייגנדיק, פאַרלייקענען זיי מיך.
אַבער חנה? קיין איינציקע צעווישן זיי,
וואָס זאָל דערוועגן מיר דעם טויט-שווייס
פון מיין נאַסן פנים אַפצוווישן.
זאָל איך דעם הימל בעטן, זיך אַראַפצונידערן,
און זאָל ער קללות שיטן איבער זייערע קעפּ?
— איז דאָס נישט די ערגסטע קללה, וואָס זיי טון?
האַט גאַט נישט אַפגעווענדט פון זיי אינגאַנצן זיך
און צוריקגעלאָזן נאָר די חיה רעה? ...“

דא — האט זיך ערשט דערהערט זיין קול,
דייטלעך, שטארק און קלאַר :
„מיין לעצט געבעט, הערט צו, איר זאָלט פאַרנעמען :
איך בענטש אייך מיט זכרון און — געדענקט!
איעדן טראָפּן שווייס פון מי און פיין,
איר וועט עס נאָך פאַרהייליקן.
איעדער טראָפּן בלוט פון מיר וועט דינען אויסצולייזן אייך
פון שקלאַפּעריי; אויסלייזן אייך און מאַכן אייך צום — מענטש!“
ווילד און ברויזנדיק האָט צעקייקלט אַ געלעכטער זיך
איבער קעפּ פון גאַנצער מחנה — אים אָן ענטפּער :

אַ צענדליק הענט גלייך האָבן אים אַ כאַפּ געטון,
אַ שלידער מיט דעם צלם צו דער ערד!
טעמפע שפיצן פון נעגל, אין די פלאַכן פון די הענט,
האָבן זיך אַריינגעריסן שמערצלעך! טיף! ווייט!
ביון האַלץ.

און בלוט, פוהפור-רויטס און פרישס,
געטריפט פון האַלץ אויף שטיינערנעם ברוק.

אין צונטער-שיין פון שריפה,
סיגעזיכט צום פלאַקערדיקן פייער,
האָט לאַנגזאַם זיך געהויבן און געוואַקסן
דער לעבעדיקער קרייץ.
געציטערט און געוויגט זיך
אין קלאַמערנדיקע זיך אַרום אים הענט.
געשוועבט איבער אַלעמענס קעפּ אַזוי :
אָן אויסגעמאַטערט און פאַרבלוטיקט פנים

מיט טראַפנס ראָזן שווייס אויף בלאַסן שטערן,
 בלאַנדע האָר פאַרקלעפט פון טרוקן בלוט,
 די טונקל-בלויע אויגן אַנגעפילט מיט טרערן און מיט פיין.
 געטאַנצט דאָס שאַטן-ליכט פון פייער
 איבער אַ גוף, וואָס נאָר ווונד און ווונד.
 די ליפּן זיינע ציטערן מיט אַ זיפּץ:
 „גאַט מיינער, וואָס האַסטו מיך פאַרלאָזן? ...
 נאָר איך, איך האַלט און איך פאַרלאָזן דיך נישט!“

פאַרשטאַרט דער המון קוקט און גאַפט.

די חושך-נאַכט האַט אַלץ זיך נישט געמינערט,
 קיין ווינט אַפילו האַט זיך נישט צערודערט,
 קיין שטורעם האַט זיך אויכעט נישט צעברויזט.
 דער הימל האַט קיין ריר זיך נישט געגעבן
 צעטרייסלען זיינע גליווערדיקע וואַלקנס
 מיט דונער-קול, צערייסן זיי מיט בליצן,
 אַז ס'זאָל אויפציטערן פון עק ביז עק די וועלט;
 פון אומרעכט שענדלעכן, וואָס דאָ געשעט.
 ס'איז אַלעס אַט אַזוי, ווי פריער:
 פאַרפראָרן איז געהאַנגען, ווי אַ גליווער,
 דער שוואַרצער הימל איבער אַלעם.
 די שריפה נאָר האַט אַנגעהויבן גוססן.
 איר גליענדיקער אַפשיין אויף זיין פנים
 האַט זיך צעלויכטן נאָך איין מאָל
 און אויפגעפלאַקערט מיטן אַן אויסטערליש בילד,

ווי א געשפענטט.

אין טונקלקייט פארהילט איז דער המון,
פארשטארט — האט זיך פארקוקט און ווארט.

דער, אויפן קרייץ, האט נאך זיין קאפ געהויבן,
די אויגן זיך צעלויכטן פון דעם גוססדיקן שיין.
פארקוקט אזוי זיך, ווי אין ווייטן,
ווייט אין דער טונקלקייט, וואס איבער דעם ארום.
ביז זיינע ליפן האבן זיך געעפנט
און א קול א פעסטס צעקלונגען האט די בשורה:
„הארכט צו די ווערטער, פייניקער מיינע:
איר זעט מיך איצט שטארבן,
נאר איך זאג אייך אן דא, נישט איבערמארגן,
ניין! נאך מארגן קער איך זיך אום!“

דער לעצטער טלי פון שריפה איז שוין צו אש געווארן.
די פינצטערניש, א חושך־שווארצער פארהאנג, זיך אראפגעלאזן
פון שטערנלאזער נאכט אריבער אלעם.

כלערליי

ווידערקומען

ווען איך אין אונט, ווארטנדיק אין טרוים
אין מיינעם, בין געוועזן גאנץ פארלאָרן,
איז אין מיר עטוואָס, ווי דערוואַכט — געבאַרן.
און פערל ווערן אויס אַ פוסטן שוים.

פארזונקען איז אויף מערב האַלב די זון.
אויף די שטראַלן ביסטו אַנגעקומען,
לעצטע, פּורפורנע. מיטגעבראַכט די בלומען
האַסטו — פאַרפלאַנצט, זיי זאָלן אייביק בלי'ן.

געבוקט דעם קאַפּ האַב איך צו דיינע קני,
און נישט געקלאַגט אויף דיין לאַנג פאַרזוימען
דאָרט אין יענע אומדערפאַרשטע רוימען.

איך האַב געווסט אין שטילער פרייד צו לויבן
דיך מיט אַ ליד, וואָס בלאַנדזשעט ערגעץ־וווּ.
ווייל כ'האַב געווסט, אַז אמתדיק איז — גלויבן.

וונג און שטעגן

רייסן אַראַפּ פון הימלישע הויכן
צייטיקע באַרנעס פול געטלעכע זאַפטן
און שליידערן אַריין אין אייגענעם האַלדו.
דורכלעבן תענוגים די טיפסטע, די העכסטע!
און אַלעס געניסן. פאַר גאַרנישט זיך שרעקן, —
כדי אַלעס צו וויסן.

פארשיכורט צו שטייגן אלץ העכער און העכער.
א פארשושטער צו פאלן אראפ אין דעם תהום.
א ניקטערער עפענען פלוצלונג די אויגן,
זיך ווונדערן קודם: ווו בין איך?
...איך ווייס שוין.

ניין, ליבער צו לעבן פארבארגן, א גויר;
אפזאגן זיך בעסער פון רעשיקן לעבן.
אין א הייל ווו, אטעמען בארגיקע לופט,
נערן זיך פון יאגעדעס, קרייטיכצער וואלדישע.
וואס דארף איך דאס לעבן, וואס איז עס? ווער בין איך?
א קערנדל, וואס טראגט זיך מיט ימיקע כוואליעס,
וועט ווערן געשליידערט ארויס אויפן ברעג,
דארט — וויל איך פאראיינט זיין מיט יענעם,
וואס לייגט מיר דעם פינגער פון ווייסן ליכט
ארויף אויף מיין הארץ מיר. אט גליט עס אין בענקעניש גרויסער.
איך ווארט דא, אז ער זאל מיר נעמען צוריק.
איך מאך זיך שוין גרייט; איך שארף מיר מיין אויער,
און קומט ער, דערהערן דעם קלאנג פון זיין טראם.

און — אפשר נעמען אויף זיך דעם עול פון א פשוטן מענש,
אזעלכן, וואס טרעפט אין גאס אלע טאג.
פארדאגה'ט — צעריסן פון קליינלעכע צרות,
צערופן פון מילשטיין — טאג-טעגלעכער עול...
ווער ווייס? און אפשר איז דאס וויכטיקסטע די דאגה
פון יענע? — זייער צאל איז נישט צום ציילן.
זייער צאל, ווי כוואליעס ציטריקע,
לעבעדיקע, רירעוודיקע אויפן שטח פון ים.

ווער די העזה האָט צו שעצן זייערע ליידן,
די קליינלעכע מפלות פון איעדן טאָג,
פון די, וואָס אַרבעטן טאָג איין טאָג אויס;
פון די, וואָס אַרבעטן, נאָר קאָרג געציילטע טעג,
און די, וואָס זענען אַרבעטסלאָז בכלל.
גיי, שטעל אונטער אַן אַקסל און אַ זייט
און לייג אויף זיך די מאַסע אָט דעם עול —
און טראָג און שלעפּ!
דו פרייכסט?

ס'זענען קלייניקייטן דאָך אַזוי פיל דאָ,
ווי קערנדלעך אַ גאַנצער זאַק, פול זאַמד,
און דאָס דריקט!
דו, „קולי“, איינער פון אַ מיליאָן!
(דו, יחיד, מושל פון דיין אייגענער וועלט!)
העלף טראָגן יענע מאַסן אַ גאַנצן טאָג,
און ווען אַנדערע פאַלן מיד אין בלייערנעם שלאָף —
דו האַלט די אויגן אָפּ, וואָך!
ווען אַנדערע קרעכצן, — דו פאַרבייס די ציין!
ווען אַנדערע יאַמערן, — דו בלייב איינער האַרט,
ווען אַנדערע בעטלען, — דו ווענד זיך אָפּ און לייד,
ווען אַנדערע זיך פאַרקויפּן, —
דו איינער בלייב, שמיד ווייטער דעם געדאַנק ווי אייזן גליאיק ווייס.
אַז אַלע ווונדן בלוטיקן, דיין בלוט איז אויך מיט זיי.
נאָר דאָך אין מיטן נאַכט אין פאַרגליווערונג פון בלוט,
שריי דעם געשריי:
— „שטייט אויף איר אַלע, ווער ווי שקלאַפּן“! ...

אין א לייכטן דרימל

אין א לייכטן דרימל — האט דער חלום מיך דערהויבן.
אויפגעוואכט איז דאס פארשאטענע ביז איצט ווינקל
פון מיין נשמה. פארקראכן טיף, ווו ס'איז טונקל
א פארלאנג, כ'האב אין אים פארגעסן. א פריער פארגעסענער גלויבן.

און פלוצים — כ'בין געשטיגן אין הויכן.
דערגרייכט ביז צום לעצטן שטאפל.
מיט די שפיץ־פינגער פילן עס, אנטאפן
דאס העכסטע דערגרייכן.

וואס וועט אליין פון מיר ווערן?
איך שטוין ארויף צו מיין שמיכל,
וואס שיינט אראפ פון די הויכן.
פון ווייט: פון לעצטן שוין שטערן.

ס'איז אלעס באפרייט, ווי אויף תמיד.
צעלאזענע געפילן, ווי פייגל
זינגענדיקע, צום הימל (און קיינער פון זיי וויל נישט שווייגן).
אין הארצן צעפליט איז דער זומער.

עס צעגיסט זיך ווי אן אַוונטיקע תפילה
איבער דארפישע פעלדער אין זומער
מיין פרייד — ס'איז א קול אזא שטומער.
ווי א ווינטל א צארטפולער, שטילער.

„און דו אליין — ביסט נאָר ברכה.
איבער דיר — דאָס גליק פון דעם געבן.
רייף און פאַרונדעט דיין לעבן:
אַ באַשיינטע פון שקיעה מנוחה“.

חלום=באלאדע

אַ בלינדער הימל צו דער ערד געפאלן,
אין נאַכטנפּינצטערניש מיט וואַלקנבאַלעם.
קאַלערט ער זיך איבער פעלדער וויסטע,
טויב טראַגט זיך אַ קול אויף זיי: „וווּ ביסטו? —
ציטעריק אַ ליכטל וואַנדערט אויף אים —
קלאַגט עס ווייטער: „כ'האַב אים ניט געטראַפֿן“.
און אויף די טונקעלע פאַרלאַזטע וועגן,
וואַנדערט אַלץ דאָס ליכטל מיט דעם פרעגן.
גיי איך נאָך דעם קול און צו דעם ליכטל.
כ'הער מיין שטימע פרעגן: וועמען זוכט איר?
קוקן אויף מיר אויגן ווי צוויי שטערן,
און אַ שטים אַ ווייטע לאַזט זיך הערן:
„כ'האַב אַן אוצר ערגעץ דאָ פאַרלאַרן“...
און אַרום איז טונקעלער געוואָרן,
דער וואַלקנבאַלעם דריקט די ערד נאָך שווערער,
ס'רייסט אַ ווינט אַ קאַלטער פעלדער לערע.

שוועבט ער זוכנדיק מיט דעם לאַמטערן.
זוכט געפוקט, לאַזט זיך פון מיר נישט שטערן.

אַבער, הערט, וווּ וועט איר איצטער קריכן
אין דער נאַכט, אויף טונקלע וועגן זוכן?

וואַרט ביז מאַרגן, וואַרט צו ביז באַגינען, —
וועט לייכטער זיין ס'פאַרלאַרענע געפינען.

הויבט ער העכער אויף דאָ דעם לאַמטערן,
קוקט אויף מיר — צוויי אויגן ווי די שטערן.

אַ שווערער אומעט ליגט אויף זיינע שלעפן;
„וואָס ווייסטו, ענטפערט ער, איך מוז אים טרעפן“.

„אַבער וואָס?“ — בין איך געוואָר געוואָרן;
„מיין יונגן חלום האָב איך דאָ פאַרלאָרן!“

אין מיטן נאַכט — זאָג איך — אויף פּוסטע וועגן?
חידוש איך זיך ווייטער אין מיין פרעגן:

מענטש, צי זענט איר ניט אַראָפּ פון זינען?
„כ'מוז מיין חלום ווידער דאָ געפינען“.

דער אוצרות=שליסל

זיי ווייסן נישט, אַז דער אוצרות-שליסל איז אויף ימים-גרונטן,
זאַמל איך איצט הויפּנס נאָר פון אייזן-אַלטוואַרג, זשאַווער,
דאַרום לויפן זיי מיך אַלע: כ'בין אַ מאַן אַ בראַווער.
און אַלע מיינע טרוימען צעטראַגן זענען מיט די ווינטן.

איך האָב די בכורה נישט פאַרקויפט פאַר אַ פולער שיסל,
נאָר סתם, גענומען און אַרויסגעוואָרפן דורך דעם פענצטער.
איך האָב געמיינט, איך בין דער בעסטער און דער שענסטער —
האָב איך אין ים געוואָרפן פון דער אוצרות-הייל דעם שליסל.

היינט דוכט זיך מיר אין איילעניש גאָר יאָגט דער טורעם-זייגער,
איך גיי, איך לויף, איך האָב נישט צייט צוהינטער זיך צו קוקן.
בלייב איך שטיין אין מיטן גאַס, כ'פּין אַ הענטל פון אַ גרעגער —

און אַרום מיר דרייען זיך די הייזער-שורות פון די גאַסן.
און אַזוי אַנטלויפן פון מיר יאָרן, טעג און אויגנבליקן.
כ'קלויב אַלטוואָרג, זשאַווער. דער שליסל? אויף אַ גרונט אַ נאַסן.

מײן שטעגל

אין זייט אַוועק, ערגעץ צו די בערג,
שלענגלט זיך אַ קוים באַמערקט נאָך שטעגל.
איז דאָס אַ וועג פאַר לייטן דען?
ווי לייכט קאָן מען אַראַפּגיין אויף אַפּוועגן!

דער קלאָרער שכל זאָגט: אַט איז אַן אַספּאַלט-טראַקט,
ווי לייטן גייען און די וועגענער פאַרן,
און זע, ווי רחבותדיק, ווי ברייט, אַווי
דו וועסט נישט קאָנען זיין אליין, פאַרלאָרן.

אַבער זעסט, דאָס שמאַלע שטעגעלע, עס ציט
און ווינקט אַפּער צעווישן גרינע גראַזן
און לאַזט זיך כּשופּן, ווי מיט אַ ניגון פון אַ ליד,
עס רופּט, דו גייסט, האָסט שוין דעם ברייטן וועג פאַרלאָזן.

ביסט אליין שוין, נאָר דו און דער אַרום.
איבער דיר אַ חלל אַזאַ לויטערער און בלויער
און אַ וועלט אַ זוניקע האָט זיך אַ שפּרייט געטון,
און אַוועקגעלייגט זיך ליכטיק, צוגעדעקט דיין טרויער.

עס פירט דאָס שטעגל דורך אַ גרינעם טאַל.
מיט פעלדער פּרוכפּערדיקע פאַר די שפּייכלערס זאַטע;
נאָר פון ערגעץ־וווּ קומט אַנטקעגן מיר
אַזאַ אַפּגעהאַרעוועטער מיט אויגן מאַטע.

ער גייט צום ברייטן וועג. ס'רופט די וועלט:
ער איז צוגעשמידט מיט גרויסע קלייניקייטן
צום וואָגן, וועלכער יאַגט אַראָפּ־אַרויף
אויף דעם זוניק־שטויב־באַדעקטן וועג דעם ווייטן,

דאַרום אייל איך זיך. איך וויל ניט מער
זיך טרעפן שוין מיט קיינעם. כ'וויל פאַרמיידן;
כ'וויל זיין מיט זיך און מיט דעם העלן טאַג;
ס'וועט זיין מיר גוט — און אפשר טאַקע ביידע?

דעם טאַל פאַרלאָזט. דאָס שטעגל פירט אַרויף.
ס'האַט זיך פאַרלאָרן אין באַרגיקע שטיינער.
דאָך זוך איך אליין שוין אַ וועג —
איך קום צו צו אַ וואַסערל, אַ דורכזיכטיקער, ריינער.

איך לעש מיין דאַרשט און הויב זיך אויף.
ניט לאַנג געקלערט, און אים אַריבער,
איך שפּאַן שוין ווייטער — אַ, ווי הויך!
ווי קליין אין טאַל זענען די שטיבער!

ווי רייסט דער ווינט זיך דאָ אָן שטיין,
צעפליקט איעדעס גראָז און ברעכט אַ בלימל ...
אַט, פאַר די אויגן וואַקסט אַ פעלז,
אַ וואַנט, אַ שטיינערנע אַריין ביז אין דעם הימל.

און פלוצים — פאַר מיין פוס — אַ תהום ;
כ׳ווער געפלעפט אַביסל און באַטראַפן;
אַזאַ מיין אויפהאַלט איצט אין מיטן וועג!
נאָר מוט! ס׳איז אויף אַן אויסוועג נאָך צו האַפן.

מיין וועג דער שטייניקער איז ווייטער מיטן ברעג,
דורך שפּאַלטן, איבער פעלזן, אַ געקלעטער!
און העכער אַלץ, געראַנגלט ... ס׳איז אויך גאַרנישט לייכט!
און ווען פון ברעג אַ פּאַל? פון וווּ איז דאָ אַ רעטער?

נאָר איבער דיר אַן אַנדלער, זע, ער פאַרקרייזט
אויסגעשפּאַנטע פליגל, אַ בויגן,
ביז וואַנען שוועבנדיק בלייבט הענגען אין דער הויך
און ציט צו צו זיין פלי דיינע אויגן.

ס׳אַ תענוג, איבער שפיצן פון בערג
זיך טראַגן אויף פליגל צעשפּרייטע.
אויף די פעדערן — נאָר שטראַלן פון זון,
אונטער זיך — אַ וועלט אַזאַ ווייטע.

און פאַר מיר — נישט קיין וועג, נישט קיין שטעג,
נאָר פעלזן און שפּאַלטן און טיפן.
איך קלעטער פאַרעקשנט אַרויף
צום קאַנטיקן שפיצבאַרג דעם שיפן.

וואס העכער, מער מארטער דער וועג.
איך ראנגל זיך אויף אלע פירן.
פארבלוטיקט די נעגל פון הענט,
איך האלט ביי די כוחות פארלירן.

נאך א לעצטן אנשטרענג פון קראפט,
נאך עטלעכע קלעטער — און אויבן!
אן איסגעמאטערטער אטעם פון ברוסט,
און ווי הויך ביסט! ווילסט אליין זיך גיט גלויבן.

עס צעשרייט זיך די לונג דיר פאר פרייד,
צעשרייכט זיך, צעזינגסט זיך ווי א ווילדער.
עס ענטפערן דיר פעלזיקע בערג
מיט צענפאך עכאדיק געפילדער.

צעשרייסט זיך אראפ צו דעם טאל:
הא! הא!! קומט צו מיר אין די הויכן,
„הא, הא, הא, הא“, איז דיין ווידערקול;
און הארכסט... מער וויל דיך גארניט דערגרייכן.

אילוזינ

ס'האט אן אויפגעוואכטע בענקשאפט
זיך צעפלאמט פון אונטער הויפנס אשן —
און ס'האט א צי געטון מיד: דעם גרויען שטויב
פון אלטאג מיר פון מיין שטערן וואשן.

מיר רייניקן די הענט, די נעגל פון די פיגעד;
זיך מאכן גרייט, ווי צון א הייליקער מלאכה.

איך וויל אויף די פליגל פונם בענקשאפט.
לאזן זיך אין וועג — און געזעגענען זיך מיט אלע מיט א ברכה.

און זאל זיך עפענען דער שטראם און זאל ער פלייצן:
עס איז מיין גלוסטונג גרויס — ס'איז גוט מיר איצט צו טרוימען...
איך לאזן זיך אין ווייטן וועג אוועק צום מעשה-לאנד,
וואס איז אויף יענער זייט פון הימלס-זוימען.

איצט בלאנקע איך און וואַנדרעווע ארום אויף יענע פעלדער
אַן ציל און צוועק. איך לאזן אַרומשלעפן זיך פון געפילן:
ווי כוואליעס פון צויבער-קוועלן זאלן מיך פאַרוויגן.
ווען שטראַלן פאַרביקע האַלטן זיך מיט זיי אין שפילן.

שטייג איך אַראָפּ אין אַ נײַגן, ווי אין שאַכטן.
און זאל ער דער ווייטיק זיך טאַפן ווי אייס און צערינען.
אַ געלייטערטער זאַמל איך די לידער. ווי דופטיקע בלומען
אין אַ זוניקן טאַג פון אַ פּרילינג אויף פליינען אויף גרינען.

ווי טרוימעריש דאָס איז, דאָס מעשה-לאַנד פון בענקשאַפט.
אַ כּשׁוב האָט עס איינגעוויגט — און עס דרימלט.
שטרעק איך אויס מיין האַנט — אַ ריר טון מיט מיין פינגער...
צעשיט זיך עס ווי אַ שטערנשטויב, וואָס פאַלט אַראָפּ פון הימל.

*

דער וועלט האָב איך נאָך וואָס צו זאָגן,
דעם מענטש האָב איך נאָך וואָס צו געבן.
מיין טעפּיך — איז אין אַנהויב וועבן,
איך דאַרף נאָך וואָל און פעדים טראַגן.

איך דאַרף נאָך כלערליי פאַרפלעכטן
אין דעם געוועב פון וואָל און פאַרבן.

מיט מי און פלייס, מיט אַנשטרענגונג האַרפּן,
וועל איך אַרויס אויפן וועג דעם רעכטן.

נאָר נישט דאָס אַלעס איז דער עיקר.
אין זין ביי דער אַרבעט דאָרף פאַרבלייבן:
— ביי אַלע די מינים אויסצוקלייבן —
ס'וועבט זיך אַ גאַנצע און נישט קיין שטיקער.

---

*

מײן בראַניען

דו ביסט דער ווינט אין פליגל
פון דאָן־קיכאַטס מילן.
זיי מאַלן טאַג־איין טאַג אויס
דעם קאָרן — די געפילן.

די פליגל דרייען זיך און דרייען.
מען דאָרף די שטיינער שפייזן; —
וועל איך פון גייע שפייכלער
די טויערן אויפרייסן.

דאָס צעמאַלענע אין זעק,
האַט מען עס גלייך צעטראָגן.
ווייל איך פאַדערן מיין שער, —
נישטאַ קיין צייט צו זאָגן.

די פליגל דרייען זיך, איך מוז
די שפייז די שטיינער געבן.
נייע שפייכלער אויפגעמאַכט; —
אָווי אַ גאַנצן לעבן.

ט'קומען מענטשעלעך אַרויף
און אַראָפּ די טרעפּן.
און דאָס אַנגעמאַלענע
שלעפּן זיי און שלעפּן.

דו ביסט דער ווינט אין פליגל
פון דאָן-קיכאַטס מילן.
זיי מאַלן טאַג-איין טאַג-אויס
דעם קאַרן — די געפילן.

דו ביסט מיין שיף

דו ביסט מיין שיף און איך דיין קאַפיטען.
און וואָס עס זאָל מיט דיר אין שטורעם נישט געשען —
בין איך אַלץ דאָ. דעם שטייער האַלט און וואַך.
און ברויזט דער ים זיך אויף אַקעגן מיר — איך לאַך
פון צאָרן זיינעם מיט דעם וואַיענדיקן ווינט,
וואָס פייפט דורך אַלע מאַסטן און — פאַרשווינדט.

איך בין דיין קאַפיטען און דו — מיין שיף.
דער ים ווערט רואיק און פאַרקלערט און טיף.
ער טראַגט אונז דרעמלדיק ווי צו אַ חלום — ווייט.
דאָן לען איך אַן זיך אַן דעם באַרט. מיר שווימען, און דער ים
איז ברייט.

איך האָב ליב די קליינע כוואַליעכלעך באַדעקט מיט בלוי,
בלוי דער ים און בלוי דער הימל איז, די לופט אַפילו איז בלוי אַזוי.

דו ביסט מיין שיף און איך — דיין קאַפיטען.
און וואָס עס זאָל צום סוף מיט דיר אויך נישט געשען ...
ווען אַלע דיך פאַרלאַזן, זיך ראַטעווען געשווינד.

איך בלייב מיט דיר. דו ביסט מיין היים, מיין ווייב און קינד.
און ווען דער לעבנסשטורעם באַוועלטיקט האָט זיך שוין,
איך רעטונגס־שיפל איז אַוועק דיין לעצטער נאָך פאַרשוין, —
איך איינער בלייב און זע מיין וועלט־אונטערגאַנג,
וואָרט ביזן סוף און האָב מער קיין פאַרלאַנג.

בראשית י"ח 23-38

אברהם, ער שטייט נאָך פאַרן בורא געבוקט,
ער טענה'ט — און האָט זיך אַ טראַט נענטער גערוקט.
„וויילסט פאַרטיליקן דעם רשע מיט דעם גערעכטן?
און אפשר זענען פופציק צדיקים אין שטאָט?
אַט די, וואָס דורות לאַנג געוואַקסן איז ביז נעכטן,
און היינט דעם גאַנצן ישוב אויסגעראָט?
„אַז פופציק צדיקים, לאַז איך זיי באַשטיין,
צוליב פופציק נעם איך אַראָפּ איצט מיין האַנט.
דער רשע מיט דעם צדיק, וועלן נישט פאַרגיין,
זאָל נישט געשטראַפט ווערן דאָס גאַנצע לאַנד.“
„איך שטיי איצט דאָ פאַר דיר, נאָר אַש און שטויב,
דאָך, מיין גאַט, דאָס וואָרט דערלויב,
ס'זאָל גרייכן ביז צו דיר:
און אפשר פעלן פינעף, פינעף נאָר
צו דער רונדער צאָל, —
וויילסטו דערפאַר איצט מיטאַמאָל
אויסראַטן אַ גאַנצן דור?
אַ, זע אַהער צו מיר;
איך שטיי אַט דאָ און בעט...“
„קיים זענען פינעף און פערציק דאָרט פאַראַן —

פארבלייבן זאלן גאנץ די שטעט,
ס'בלייבן לעבן ווייב און מאן.
„און ווען פערציק, פערציק בלויז?
א, גאט, איך בעט — דו הער מיך אויס!“
„און צוליב פערציק בלייבן שטאט און הויז
געשאנעוועט, ריין גייען זיי פון שטראף ארויס,
„איך רעד דאס ווייטער, האב געדולד;
איך צוליב דרייסיק נאָר, ווענד אָפּ די שולד.“
„איך הער דיין וואָרט און איך פאָרגיב
די שולד אויך דרייסיק גערעכטע צוליב.“
„איך בעט נאָך אַלץ, נעם נישט פאָראיבל מינע רייד, —
און אפשר זענען צוואַנציק דאָרט גערעכטע לייט?“
„זאל זיין די צאָל, נאָר צוואַנציק בלויז, —
איך לאָז פאַשטיין די שטעט, אַ יעדעס הויז.“
„און צען, מיין גאָט, און אפשר צען,
ווענד-אָפּ די האַנט, נישט אונטערגיין
זאָל סדום, קוים עס פאַשטייט,
די שטאָט פון צען גערעכטע לייט!“
„קוים ס'זענען צען פאָראַן אין שטאָט,
נאָר צען, זי ווערט נישט אויסגעראַט.“
דאָמיט האָט גאָט גערעדט צו ענד,
שטום האָט זיך אַברהם צו זיין צעלט געווענד.

פון אלטמאדישן שטערנדל

א.

ווילסט רייסן זיך אַריין אין ווייטן רינג פון אייביקייט
מיט דיינעם אַ שפּאַן צייט, דו שטויב פון שטויבן,

דו זאך, דו ווערנדיקע, וואָס פאַרגייט.
טראַגסט אַלץ דעם גלי אין דיינע בלוטן פון דעם גלויבן?

טראַגסט אַלץ דעם אמת אין דייך דמיון ווי אַן אבן־טוב,
אַ רייך פינקלדיקער, ווי די שטערן - ליכטער
אין פינצטערקייט דורך תהומים פון אין־סוף?
ביסט פאַרשיכורט פון אים און דו דאַרפסט ווערן גיכטער.

זע, ווי די אמתן די וועלט האָבן באַדעקט,
ווי אַ קלאַרן נאַכטן־הימל טויזנטער פון שטערן;
האַסט צווישן אַלע, דיינעם שוין אַנטפלעקט —
אויב יא, וואָס וועט פון אים שוין ווערן? ...

און ווען דער אמת איז גישט מער, ווי אַזאַ שטערן־שיין,
וואָס ציטערט צו מיר אין דעם וועלטן־טונקל.
רייסט זיך צו אים אַזאַ שטיק פון מיר און איך מהו גיין
דעם גאַנצן וועג צו אים, ווי לאַנג איך פיל אים נאָר, ווי לאַנג ער
פינקלט.

ב.

איך וויל זיך שפילן מיט דעם שטערן־שיין
און זאָל עס זיין אַ פוסטער שפיל,
און זאָל עס זיין מיין שטערן־וועג — צום ציל —
וואָס ווינקט און רופט, אַז איך דאַרף צו אים גיין,
אַראָפּ צו מיר אין פינצטערניש פון נאַכט.
און זאָל עס זיין אַזוי דין, אַזוי שוואַך
דאָס אַרעמע, קאַלטע, ציטערדיקע ליכט,
וואָס כ'האַב דערוויילט פאַר מיר צום ציל.
קוים אַבער פאַרמאָך איך די אויגן

ביז צו א שפעלטל בלויו,
ציען די שטראלן פון שטערן זיך אויס,
ווי טויזנטער גאלדענע בויגן.

און זאל עס זיין גאר א שפיל
אין מיין איינזאמער נאכט,
ווען איך אליין און מיין הארץ אין מיר וואכט
און טיק־טאקט אין מיר ווי א זייגער.
הויב איך ארויף מיין מיד געזיכט
צום ווייטן לעבעדיק ציטערדיקן ליכט.

דער שטערן שטראל איז נישט ווארעם גאר קאלט,
ברענגט קיינעם נישט קיין נוצן.
איין שייט האלץ איז מער ווערט פון אים,
וואס מען צעהאקט און מען צעשפאלט
צו א פיער, אז פונקען זאל שפריצן.
אבער אין דער נאכט איז אן דעם שטערן ערגער. . .

ג.

מיך ציט עס אלץ צו יענעם שיין,
איך וויל דערפון נישט לאזן.
איז דען גאר, אז איך אליין
בין גאר פארנארט דערין,
ווי א קינד, וואס האט דערזען, אז א שפארע פון א לאדן
האט א זונען־שטראל אדורכגעלאזן,
אזא גאלדענעם און אזוי דין!
לויפט כאפן אים מיט די הענט,
— לויפט, אזוי פריידיק! —
דעם שטראל מיט גאלד־קערנדלעך באלאדן,
שוועבט ער ציטערדיק אין טונקלקייט אריין,
דער גינגאלדענער שיין.

און גאָר צו אַלע ענד
טאַנצט ער מיט ליכטיקן חן.
און די הענטלעך פון קינד — בלייבן ליידיק.

ד.

דער ס"ם, ימח־שמו, האָט מיט אַ נאַסן טינטן־שוואַם
אַ פּאַר געטון איבער גאַטס גאַנצן הימל
און אָפּגעמעקט, ווי פון אַ לוח אַלע שטערן:
נישטאַ מער אין וואָס שוין צו גלויבן.
האַט אין דער נאַכטן־פינצטערניש זיך אָפּגעריסן פון דער קייט,
ווי אַ הונט אַ בייזער,

דער שגעון,

און זיך אַ לאַז געטון! ...

און וווּ איך גיי און שטיי,

פאַרפּאַלגן מיך די גרינע פּאַספּאַר־אויגן זיינע — — —
ניטע!

נישט פרעג אים: וואָס איז דאָס! ...

ה.

קאָן זיין, אַז דו ביסט לאַנג שוין אויסגעלאַשן,

ביסט נאָר אַ זכר פון אַ לעבעדיקן ליכט,

אַ צ'ריק מיט טויזנטער שוין יאָרן

איז אויסגעגאַן דיין פונק און ביסט נאָר זיין געזיכט,

וואָס וואַנדערט אין ענדלאַזיקייט פון שטח.

דאָ צו מיר אין פינצטערניש אַראָפּ.

נאָר וווּ דו ביסט, צו דיין שטראַל דעם ריינעם

הויב איך האַפּערדיק מיין קאַפּ.

דו וועקסט דאָך וואָס: עס רודערן די בלוטן,

מיין הארץ וויל אלץ נישט בלייבן שטיל.
א בענקשאפט קומט, און מיט אים א גלויבן.
און ווידער בלייבט עס ביי דעם אלטן שפיל.

---

*

איז עס פרייד, איז עס א גליק?
א געפיל צעקלינגט זיך צייטערדיק
און עס צעטרעגט זיך, ווו א ניגון איבערן שטילן טיך.
איז עס פרייד, איז עס א וויי?
און מיינסט, ס'איז פאר דיר פרעמד און ניי.
א ווארעמער שטראם דורך דיין געמיט: אי צארט, אי ווייך,

און ס'איז דיר גוט אזוי — נישט גוט...
דער אומרו טרייבט — און וואלסט גערוט,
און קערסט זיך אום, ס'טוט דיר נאך עפעס באנג.
איז עס א גליק? איז א לייך?
דו ווילסט און ווילסט נישט זיין באפרייט...
ס'וויברירט א קלאנג אין דיר עכאדיק און לאנג.

---

*

וועמען קען מען האסן מער, ווי דאס אייגענסטע, דעם נאנטסטן?
ער דארף נישט קלערן נאר ווי דו, ער דארף אויך פילן.
... און קוים א קליינער נישט-פארשטיין,
צעוואקסט זיך עס, ווי טאמעס אויף א שטראם,
וואס האלט דעם וואסער-פלייץ אויף אין זיין גאנג,
וועלכער ברויזט און בושעוועט און שוימט און רייסט זיך
באלד אריבער.
אזוי צערייצט זיך אין דעם אנדערן אקעגן יעדן ווידערשטאנד

דער שטראם געפילן. אַקעגן דעם, וואָס האָסט געמיינט.
אַז — ווער נישט ווער — ער האָט באַגריפֿן דיך אין גאַנצן.
דאָך דיין וועלט פֿון אייגענע פֿאַרשטעלונגען
און דער לעבעדיקער דרויסן
גייען נישט אויף גלייך די זעלבע רעלסן.
אַמאָל קרייצן זיי זיך אומפֿאַרהאַפט:
און עס געשעט. (נישט איינמאָל)
אַזאַ צוזאַמענשטויס.
און שטיקער פֿליען פֿון אילוזיעס חרובֿע און לעבעדיקע געפילן...
עס צעפֿלאַקערט זיך אַ הויכע פֿלאַם
פֿון קורץ דויערדיקן האָס.

*

איז דאָס לעבן אַ וועג אַזאַ גלאַטער,
צי אַ שטעגל פֿון שטרויכלונג, פֿול גריבער, —
צי אפשר גאָר ביידע צוזאַמען? — —
מיר דוכט זיך, אויף פֿליגל פֿון טרוים און פֿון בענקשאַפט
איז גלאַט יעדער וועג, מע קען אַלעס אַריבער.
אַפֿילו אויך יאושס פֿאַרניכטענדע פֿלאַמען.
מיר דוכט זיך די וועלט איז נישט קיין מאָזאָיק
פֿון שטיקלעך, פֿאַרשידענע פֿאַרבן.
מיר דוכט זיך: ז'איז איינס, נאָר צעשפרונגען.
אַ גלעזערנער גלאַק מיט צאַרט דינער הילע
און פֿלוצים געוואָרן איז — שאַרבן.
כ'וויל כאַפֿן דעם טאָן פֿון זיין גאַנצקייט
— איז מיר נישט געלונגען.

נטלעכע שלוסווערטער

בערך מיט א האלבן יאָר צוריק איז דאָס ביכל איבערגעגעבן געוואָרן צום דרוק. דאמעלס איז דער טראַגישער גורל פון דעם יידן נאָך געווען נישט אַזוי מוראדיק און יאושדיק. דער חורבן פון דעם פוילישן יידנטום, ווי אַ שרעקלעכער מבול האָט זיך נאָך נישט גע-וויון מערב זייט אויפן האַריזאָנט. דאָס, וואָס איז אין משך פון דעם צייטאָפּשניט, וואָס דאָס ביכל איז אויסגעזעצט געוואָרן און איבער-געגאַנגען אין דרוק — און כמעט פאַרטיק געוואָרן — איז געקומען דער חורבן, די פאַרפלייצונג און אָפּגעמעקט דאָס גאַנצע גייסטיקע און פוילישע יידנטום, מיט וועלכן איך בין געוועזן אַרגאַניש פאַר-בונדן. די וועלט־געשעענישן יאָגן אין גוואַלדיק מאַטאָריזירטן טעמפּאַ, אַזוי אַז דער אויסזיכטספּונקט דער נעכטן־אויף־דער־נאַכטיקער, פאַרלירט אין דער פרי זיין שטיצפּונקט. אַזוי איז געשען אויך מיט דעם פאַרלאַג פון דאָזיקן ביכל. עס דערשיינט אונטער דעם נאָמען פון אַ פאַרלאַג, וועלכער עקזיסטירט שוין מער נישט, גלייך מיט אַלע פאַרלאַגן אין פוילן. (ווען איך שרייב די דאָזיקע ווערטער, פּרעגט זיך אַ שאלה: אויב דער רעדאַקטאָר פון דאָזיקן פאַרלאַג איז בכלל נאָך ביים לעבן?) דעם באַשלוס אַרויסצוגעבן דאָס ביכל האָב איך דאָך נישט געוואַלט ענדערן. אַפילו די צייט איז גאַרנישט פאַסיק פאַר אַ יידיש בוך און פאַר אַ יידיש לידער־ביכל אַוודאי נישט. אפשר וועט זיך דאָך אויף דער גאַרער וועלט ווער אַפרופן מיט אַ ווידער־קול אויפן רוף פון מיין ליד דורך דעם געבראַזג פון באַמבע און האַרמאַט און געשריי פון מענטשלעכן פיין.

זאָל דאָס פאַרענטפערן די קוריאַזיטעט פון דערשיינען פון דאָזיקן בוך.

ל. פ.

ש"כ באַראַכאָוו, אָנהויב נאָוועמבער 1939.

א י נ ה א ל ט :

היימישקייטן

- 5 . . . . . ייד און הייס . . . . .
- 6 . . . . . מיר וועגנבויער . . . . .
- 7 . . . . . *
- 8 . . . . . *
- 8 . . . . . רעמיניסצענצן . . . . .
- 10 . . . . . מיין צריף . . . . .
- 11 . . . . . אַרבעטסלאַזער אין דער מזשבה . . . . .
- 12 . . . . . אין שטאַט . . . . .
- 13 . . . . . מיין ליד האָט זיך צעזונגען . . . . .
- 14 . . . . . די האַנט . . . . .
- 15 . . . . . ביים אָנהויב שמירה . . . . .
- 16 . . . . . קעלניע און ביקס . . . . .
- 18 . . . . . אויף ירושלימער וועג . . . . .
- 19 . . . . . צום ברידערלעכן שכן . . . . .
- 20 . . . . . *

נאַענטס

- 23 . . . . . די איבעריקע צאָל . . . . .
- 24 . . . . . היימפאַרלאַרענע . . . . .
- 25 . . . . . לעצטע פרייהייטס־קעמפער . . . . .
- 27 . . . . . שפּאַניעס פּאַלק . . . . .
- 27 . . . . . ביי אַ בלאַט־צייטונג אין בלאַטע . . . . .
- 28 . . . . . אַקאָרדן ביים פּאַלן פון באַרצעלאַנע . . . . .
- 30 . . . . . ביי פרעמדער גרענעץ . . . . .
- 31 . . . . . *
- 32 . . . . . מיין זעל איז פון ספקות צעריסן . . . . .
- 33 . . . . . עקדה . . . . .

34	מאן ׀ קעפּ . . . . .
35	אַרבעטסלאַז - דעמאָנסטראַציע . . . . .
36	פאַרבנבאַלאַדע . . . . .
37	וועק-ליד . . . . .
39	אַ טאָג אַ ליידיקער . . . . .
40	באַגריפן . . . . .

דער ייד אויפן קרייץ

43	דער ייד אויפן קרייץ . . . . .
----	-------------------------------

כלערליי

57	ױדערקומען . . . . .
57	וועג און שטעגן . . . . .
60	אין אַ לייכטן דרימל . . . . .
61	חלוס - באַלאַדע . . . . .
62	דער אוצרות-שליסל . . . . .
63	מיין שטעגל . . . . .
66	אילוזיע . . . . .
67	* . . . . .
68	* . . . . .
69	דו ביזט מיין שיף . . . . .
70	בראשית י"ח 23—33 . . . . .
71	פון אַלטמאָדישן שטערנדל . . . . .
75	* . . . . .
75	* . . . . .
76	* . . . . .
77	עטלעכע שלוס־ווערטער . . . . .

